

KONKORDATO TALEPLERİNDE GÖREVLİ MAHKEME KAVRAMI VE İŞ DAĞILIMI SORUNU

Mehmet KODAKOĞLU*

ÖZET

Yatırım ortamının iyileşmesi, ekonomi ve hukuk alanlarının birbiriyle uyumlu olmasına bağlıdır. Bu kapsamda, 7101 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda atıl bir şekilde bulunan konkordato müessesesine ilişkin hükümler etkin hale getirilmiştir. 7101 sayılı Kanun'un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesine göre; Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından adi konkordatodan kaynaklanan taleplerde; üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesi, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemeleri ihtisas mahkemesi olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmamızda, adi konkordato taleplerine bakmakla görevli asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişkinin hukukî niteliği ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun asliye ticaret mahkemeleri arasında ihtisaslaşma olgusu ile bir dağılım yapmasının Anayasa'ya aykırı olup olmadığı konuları tartışılacaktır. Ayrıca konkordato taleplerinde görev kurallarına ve iş dağılımına bağlı olarak ortaya çıkabilecek usulî meseleler üzerinde durulacak ve bu meselelere çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, konkordato talebi, asliye ticaret mahkemesi, iş dağılımı, görev

THE CONCEPT OF COMPETENT COURT AND THE ISSUE OF THE DISTRUBITION OF WORK FOR CONCORDAT DEMANDS

ABSTRACT

The improvement of the investment environment depends on the harmonious economy and legal fields. In this context, the provisions of the Enforcement and Bankruptcy Code regarding the institution of concordat which were inert have been activated by the Code numbered 7101. In accordance with the provisional article 14 added to the Enforcement and Bankruptcy Code by the article 46 of the Code numbered 7101, in places where there are three or fewer commercial courts the Commercial Court numbered (1), in places where there are more than three commercial courts

* **Dr. Öğr. Üyesi,** Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı/KONYA, **e-posta:** mehmetkodakoglu@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-8700-7453.

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.1116364

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 20/10/2021

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 10/03/2022

the Commercial Courts (1), (2) and (3) are designated as competent specialized courts in the claims arising from the ordinary concordat by the Council of Judges and Prosecutors.

In this study, the legal nature of the relationship between the commercial courts which have jurisdiction on demands of the ordinary concordat and whether it is unconstitutional or not that the Council of Judges and Prosecutors makes a distribution among commercial courts of first instance in order to ensure specialization will be discussed. In addition, issues regarding procedure which may arise from the rules governing jurisdiction and the distribution of jurisdiction in concordat demands will be discussed and solutions are going to be proposed.

Keywords: *Concordat, concordat demand, the commercial court, distribution of work, competent court*

GİRİŞ

18.04.1929 tarihinde kabul edilen 1424 sayılı İcra ve İflâs Kanunu¹'nden itibaren hukuk sistemimizde yer alan konkordato, temelini 11.04.1889 tarihinde kabul edilen ve 01.01.1892 tarihinde yürürlüğe giren Borç İçin Takip ve İflâs Hakkında Federal Kanun'dan almaktadır. 1424 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'ndan sonra ise 09.06.1932 tarihinde kabul edilen 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu² yürürlüğe girmiştir.

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'ndaki konkordato müessesesine ilişkin hükümler, 3890 sayılı “İcra ve İflâs Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun”³, 6763 sayılı “Türk Ticaret Kanunu'nun Mer'iyet ve Tatbik Şekli Hakkında Kanun”⁴ ve 538 sayılı “2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına ve Bu Kanuna Bazı Madde ve Fıkralar Eklenmesine Dair Kanun”⁵ ile çeşitli değişikliklere uğramıştır. Ne var ki esasen, 4949 sayılı “İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”⁶ konkordato müessesesini baştan sonra değiştirmiştir. 4949 sayılı Kanun'dan sonra ise 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda konkordatoya ilişkin

¹ RG. 04.05.1929, S. 1183.

² RG. 19.06.1932, S. 2128.

³ RG. 11.07.1940, S. 4558.

⁴ RG. 09.07.1956, S. 9353.

⁵ RG. 06.03.1965, S. 11946.

⁶ RG. 30.07.2003, S. 25184.

hükümlerde 2018 tarihine kadar önemli ve esaslı değişiklikler yapılmamıştır⁷.

Nihayetinde 2018 tarihinde, 7101 sayılı “İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”⁸ ile 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nun konkordatoya ilişkin tüm maddeleri köklü bir şekilde baştan sona değiştirilmiştir. Bu değişiklik üzerine, önce 7155 sayılı “Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun”⁹ sonra 7327 sayılı “İcra ve İflâs Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”¹⁰ ile 7101 sayılı Kanun’la tamamen değişen konkordatonun yine bazı hükümleri, uygulamadaki aksaklıkları gidermek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

Konkordato müessesesinde yıllar içinde yapılan bu düzenlemeler ile alacaklının, borçlunun ve kamunun menfaati korunmak istenmiştir. Ezcümle, konkordatonun başarılı bir şekilde sonuçlanması neticesinde borçlu malî ve finansal yönden iyileşmiş ve borçlunun malvarlığı değerleri icra ve iflâs takiplerinden korunmuş olacak iken alacaklı, iflâs tasfiyesi sonucunda eline geçecek tutardan daha fazlasına kavuşabilecektir. Kamu menfaati açısından ise istihdamın devam etmesi ile ülke ekonomisine büyük katkı sağlanacaktır¹¹.

Konkordato talebinde bulunulması; uyuşmazlık yokluğu (HMK m. 382, 1/a) ve hak yokluğu (HMK m. 382, 1/b) ölçütlerine göre takibi talebe bağlı bir çekişmesiz yargı işidir¹². Çekişmesiz yargı işlerinde kural olarak

⁷ 4949 sayılı Kanun’dan sonra 12.02.2004 kabul tarihli 5092 sayılı “İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nun konkordatoya ilişkin sadece 288, 302 ve 309/b maddeleri değiştirilmiştir. Devamında ise 02.03.2005 kabul tarihli 5311 sayılı “İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 15.07.2016 kabul tarihli 6728 sayılı “Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile yine 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nun konkordatoya ilişkin hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır.

⁸ RG. 15.03.2018, S. 30361.

⁹ RG. 19.12.2018, S. 30630.

¹⁰ RG. 19.06.2021, S. 31516.

¹¹ Serdar Kale, “İsviçre İcra İflâs Kanununun Adi Konkordato Hükümlerine Genel Bir Bakış”, *İMÜHFD*, 4 (2), Güz 2017, s. 154.

¹² Baki Kuru, *Nizasız Kaza*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1961, s. 150-153; Ali Cem Budak, “Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı” Muhammet Özekes (Ed.), *Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-IV; Medeni Usul Hukukunda Çekişmesiz Yargı, İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi*, Ankara/30 Eylül-11 Ekim 2005, TBB Yayınları, 2007, s. 168. Ayrıca bkz. “Konkordatonun tasdiki talebi üzerine ticaret mahkemesince yapılacak inceleme kural olarak çekişmesiz yargı faaliyetidir” (Y. 19. HD. 02.03.2000, 904/1573: www.e-uyar.com).

niteliğine uygun düştüğü ölçüde basit yargılama usulü uygulanmakla birlikte, özel kanunlarda düzenlenen çekişmesiz yargı işleri için ilgili kanunlarında bir yargılama usulü öngörülmüşse, öncelikle bu hükümlerin uygulanması gerekir¹³. Konkordato talepleri bakımından İcra ve İflâs Kanunu'nda özel bir yargılama usulü belirlenmediğinden, konkordatoda niteliğine uygun düştüğü ölçüde basit yargılama usulü (HMK m. 316-322) uygulanır (HMK m. 316, 1/e).

Konkordato talebi, 1424 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 276. maddesine göre "itiraz mercii"¹⁴ne, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 285. maddesine göre ise "icra tetkik mercii"¹⁵ne yapılmaktaydı. 7101 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle tamamen değiştirilmiş ve 7101 sayılı Kanun ile değişik İcra ve İflâs Kanunu'nun konkordato teklifini içeren, "Konkordato Talebi" başlıklı 285. maddesi uyarınca, konkordato talebi artık "asliye ticaret mahkemesi"ne yapılmaktadır. Yani, konkordato hukukunda yapılan bu değişiklik ile konkordato talepleri özelinde icra mahkemesinin görevi artık sona ermiştir.

7101 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler incelendiğinde, İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'ndaki (SchKG) konkordatoya ilişkin birçok hükmün iktibas edildiği görülmektedir. İsviçre hukukunda konkordato talebi, "konkordato mahkemesi"ne (nachlassgericht) yapılmaktadır (SchKG Art. 293a). Ancak İsviçre hukukunda ayrı ve müstakil bir konkordato mahkemesi bulunmamakta, ticaret mahkemeleri (handelsgericht) konkordato taleplerinde özel olarak görevlendirilmektedir. Başka bir deyişle, ülkemizde ayrı bir iflâs-konkordato mahkemesi olmadığından veya iflâs ve konkordato hukukuna özgü ayrı bir yargılama usulü bulunmadığından, konkordato talepleri nasıl "asliye ticaret mahkemesi"ne yapılmakta ise İsviçre hukukunda da konkordato talepleri için ticaret mahkemeleri, konkordato mahkemeleri sıfatıyla görev almakta ve konkordato taleplerini inceleyip karara bağlamaktadır.

Alman hukukunda ise 01.01.1999 tarihinde yürürlüğe giren "Insolvenzordnung" (Aciz Kanunu) ile yürürlükten kaldırılan 1935 tarihli Konkordato Kanunu'na (Vergleichsordnung) göre konkordato

¹³ Aslı Aras, *Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü*, Yetkin Yayınları, 2017, s. 95.

¹⁴ 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun yürürlüğe girmesine kadar 1424 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda icra mahkemesinin adı "itiraz mercii" olarak geçmekteydi.

¹⁵ 2004 tarihinde 5092 sayılı "İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile İcra ve İflâs Kanunu'ndaki "icra tetkik mercii" kavramı "icra mahkemesi" olarak değiştirilmiştir.

talebi, “konkordato mahkemesi”ne (Vergleichsgericht) yapılmaktaydı [VerglO §2 (1)]. Ancak Aciz Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle iflâs ve konkordato davaları, aciz davası adı altında birleştirilerek gerek iflâs gerek konkordato talepleri “aciz mahkemesi”ne yapılmaktadır. Nitekim Alman aciz prosedüründe, borçlunun yerleşim yerinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesi bölgesindeki sulh mahkemesi (Amtsgericht), aciz mahkemesi (Insolvenzgericht) olarak münhasıran yetkili kılınmıştır [InsO §2 (1)]. Öte yandan ZPO §1’in atfıyla Alman hukukunda görev ve temel olarak mahkemelerin kuruluşunu düzenleyen Gerichtsverfassungsgesetz (GVG)’de de sulh mahkemesinin (Amtsgericht) görevlerine yer verilmiştir. Buna göre konkordato talepleri; iflâs, konkordato, iş ve vergi hukuku alanlarında yeterli bilgi ve tecrübeye sahip sulh mahkemesi hâkimleri tarafından incelenmektedir (GVG §22).

Türk hukuk sisteminde asliye ticaret mahkemesi, aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın tüm ticarî davalar ile ticarî nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir (TTK m. 5, 1). Bununla birlikte İcra ve İflâs Kanunu’ndaki açık düzenleme gereği, konkordato talepleri asliye ticaret mahkemesine, asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde ise asliye hukuk mahkemesine yapılır (İİK m. 285, 3)¹⁶.

28.02.2018 tarihli ve 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu’na eklenen Geçici 14. maddenin ikinci fıkrasının “Hâkimler ve Savcılar Kurulu, 26.09.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun’un 5. maddesinin beşinci fıkrasındaki belirleme yetkisi kapsamında iflâs ve konkordato konusunda uzman asliye ticaret mahkemesini, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki hafta içinde belirler.” hükmü

¹⁶ Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu, Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü’nün “30.06.2021 tarihli ve E. 21646783-668/13369 sayılı Asliye Ticaret Mahkemeleri Yargı Çevrelerinin Belirlenmesi Teklifini” görüşmüş ve 07.07.2021 tarih ve 608 sayılı kararı ile mevcut ve yeni kurulan asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevrelerini belirlemiştir. 608 sayılı karara göre ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri, kuruldukları ilin mülkî sınırlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş, bir ilde sadece tek bir yerde ticaret mahkemesi varsa yargı çevresi o ilin mülkî sınırları olarak belirlenmiş, eğer bir ilde birden fazla yerde ticaret mahkemesi bulunuyorsa; il merkezinde bulunan ticaret mahkemelerinin yargı çevresi o ilin mülkî sınırları olarak, ilçelerde bulunan ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri ise o ilçe ağır ceza mahkemesi yargı çevresi ve ilçeye bağlanması uygun görülen ilçe ağır ceza mahkemesi yargı çevresi olarak belirlenmiştir.

uyarınca, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nca iflâs ve konkordato konusunda uzman asliye ticaret mahkemeleri belirlenmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun konkordato talepleri özelinde asliye ticaret mahkemeleri daireleri arasında belirlediği bu iş dağılımı daha önce diğer kanunlarda, başka dava ve işler açısından iş mahkemeleri ile asliye ticaret mahkemeleri için de yapılmış veya iş dağılımının yapılabileceği belirtilmiştir.

Bu düzenlemelerden ilki, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "İş Mahkemelerinin Kuruluşu" başlıklı 2. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Söz konusu madde uyarınca, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu¹⁷ tarafından belirlenebilir.

Hâlbuki iş mahkemeleri arasında bu ihtisaslaşmaya dayalı iş dağılımı, mülga 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesinde de yapılmış ve birden fazla iş mahkemesi bulunan yerlerde, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların görüleceği iş mahkemelerinin o dönem, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenmesi mümkün kılınmıştı.

Öte yandan 5136 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 4. maddesine eklenen son fıkra uyarınca, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca, Türk Ticaret Kanunu'nun Dördüncü Kitabında yer alan deniz ticaretine ilişkin uyuşmazlıklara bakmak ve asliye derecesinde olmak üzere denizcilik ihtisas mahkemeleri kurulmuştu.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 24.03.2005 tarih ve 188 sayılı kararı ile denizcilik ihtisas mahkemesi kurulmayan yerlerde, bir asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde bu mahkeme, birden fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı ticaret mahkemesi denizcilik ihtisas mahkemesi olarak görev yapmaktaydı. Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde ise; bir asliye hukuk mahkemesi olan yerlerde bu mahkeme, birden fazla asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde, (1) numaralı asliye hukuk mahkemesi denizcilik ihtisas mahkemesi olarak görev yapmaktaydı.

¹⁷ 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun adı Hâkimler ve Savcılar Kurulu olarak değiştirilmiştir.

Ancak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Yürürlükten kaldırılan hükümler" başlığını taşıyan 1533. maddesi ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, dolayısıyla denizcilik ihtisas mahkemelerini düzenleyen 4. maddenin son fıkrası da yürürlükten kaldırılmıştır. Bunun üzerine 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir:

Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve 4. madde hükmünce ticarî sayılan davalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir. Bu kapsamda Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun Birinci Dairesi, İstanbul ve İzmir'de deniz ticaretinden kaynaklanan uyuşmazlıklara bakmak üzere görevli mahkemeler belirlemiştir¹⁸.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki bu düzenleme göz önünde bulundurulduğunda, artık ayrı bir denizcilik ihtisas mahkemesi kurulmasının düşünülmediği, ancak asliye ticaret mahkemelerinden bir veya birkaç dairesine deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakma görevinin verilebileceği sonuç ve kanaatine ulaşmaktayız.

Bankacılık Kanunu uyarınca ise fon, fon bankaları ve faaliyet izni kaldırılan bankaların iflâs ve tasfiye idareleri tarafından açılacak hukuk davalarına asliye ticaret mahkemesi tarafından bakılacağı, ancak o yerde, birden fazla asliye ticaret mahkemesi bulunması hâlinde, bu davaların (1) ve (2) numaralı asliye ticaret mahkemesinde görüleceği hüküm altına alınmıştır (Bankacılık K. m. 142, 1). Fon, fon bankaları ve faaliyet izni kaldırılan bankaların iflâs ve tasfiye idareleri tarafından muamele merkezi veya ikametgâhı İstanbul ili sınırları içinde olan kişiler aleyhine açılacak hukuk davaları ile borçlular hakkında açılacak iflâs davalarına İstanbul (1) ve (2) numaralı asliye ticaret mahkemesi tarafından bakılır (Bankacılık K. m. 142, 2). Bankacılık Kanunu'ndaki bu düzenlemenin, yukarıda işaret ettiğimiz diğer düzenlemelerden farkı, Bankacılık Kanunu uyarınca açılacak hukuk davalarına (1) ve (2) numaralı asliye ticaret mahkemelerinin bakmasının, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nca yapılan iş dağılımı kararı ile değil açık bir

---

¹⁸ HSYK, 13.06.2012 Yaz Dönemi Yetki Kararnamesi.

kanun hükmü ile sağlanmış olmasıdır.

Ceza hukuku bakımından da Hâkimler ve Savcılar Kurulu, ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren bir kısım suçlarda ihtisaslaşma daireleri belirlemektedir¹⁹.

I. KONKORDATO TALEPLERİNDE GÖREVLİ MAHKEME KAVRAMI

Konkordato talebi üzerine mahkemenin yapacağı inceleme bir çekişmesiz yargı işi²⁰ olduğundan, konkordato taleplerinde görevli mahkeme belirlenirken, öncelikle konkordato talebinin hukukî niteliği göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim çekişmesiz yargı işlerinde, aksine bir düzenleme olmadığı sürece sulh hukuk mahkemesi görevlidir (HMK m. 383). Ne var ki, özel bir kanun hükmü ile bazı çekişmesiz yargı işlerinde sulh hukuk mahkemesi dışında başka bir mahkeme de görevlendirilmiş olabilir. İşte bu bağlamda, 28/02/2018 tarihli ve 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun²¹'la gelen değişiklik ile konkordato talebinin incelenmesinde asliye ticaret mahkemesi görevli kılınmıştır (İİK m. 285, 3). Bu açıdan, 7101 sayılı Kanun'un, görevli mahkeme noktasında İcra ve İflâs Kanunu'na önemli bir değişiklik getirdiğini söyleyebiliriz. Zira 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce konkordato talebinde bulunulmasında, konkordato mühleti verilmesinde ve konkordato komiseri atanmasında icra mahkemesi; konkordatonun tasdikinde ve feshinde ise asliye ticaret mahkemesi görevliydi. Bu değişikliğin neticesinde, öğretilerde haklı olarak eleştirilen²², 7101 sayılı değişiklikten önceki konkordato sürecindeki

¹⁹ Bkz. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesinin Kararı, Karar Tarihi: 02.08.2017, Karar No: 1069.

²⁰ Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku, C. II, İflâs ve Konkordato Hukuku*, Sevinç Matbaası, 1971, s. 409; Serhat Sarısözen, *Konkordato Hukuku*, 5.B., Yetkin Yayınları, 2021, s. 138; Muhammet Özkes, "Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı" Muhammet Özkes (Ed.), *7101 Sayılı Kanun'la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Lexpera Seminer, İstanbul 4 Mayıs 2018, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 57; Selçuk Öztekin/ Ali Cem Budak/ Müjgan Tunç Yücel/ Serdar Kale/ Bilgehan Yeşilova, *Yeni Konkordato Hukuku*, Adalet Yayınları, 2018, s. 144.

²¹ RG. 15.03.2018, S. 30361.

²² Hakan Pekcanitez/ Güray Erdönmez, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, Vedat Kitapçılık, 2018, s. 14; Sarısözen, s. 135; Cenk Akil, *Sorularla Konkordato Hukuku*, 2.B., Adalet Yayınları, 2020, s. 55. Eleştiriler için bkz. Süha Tanrıver, "İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Temel Problemler ve Çözüm Arayışları, Tartışmalar" Yasin Çevik and Menekşe Örne (Ed.), *MİHBİR 13. Antalya Toplantısı, 9-10 Ekim 2015 Antalya*, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2017, s. 294.

bu ikili görev ayrımı terkedilerek, konkordato talebinde bulunulmasında (İİK m. 285, 3), konkordato (geçici veya kesin) mühleti verilmesinde (İİK m. 287; 289, 1), konkordato komiseri atanmasında (İİK m. 287, 3), konkordatonun tasdikinde (İİK m. 304; 305; 306) ve feshinde (İİK m. 308/e; 308/f) artık asliye ticaret mahkemesi görevli kılınarak, bütün konkordato sürecinin tek bir mahkemeden yürütülmesine olanak tanınmıştır. Böylelikle konkordato süreci ile ilgili itirazlar (İİK m. 288, 2; 289, 2) ve şikâyetler (İİK m. 290, 4) aynı mahkeme tarafından incelenerek daha isabetli ve hızlı kararlar alınması amaçlanmıştır²³.

İcra ve İflâs Kanunu'nda konkordato sürecindeki göreve ilişkin açık düzenleme gereği, konkordato talebinde bulunulmasından, konkordatonun tasdikine veya feshine kadarki tüm aşamalarda görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir (İİK m. 285, 3).

Şüphesiz, bir davaya veya işe bakmakla görevli mahkemenin tespiti, aynı zamanda o davaya veya işe uygulanacak yargılama usulünün belirlenmesi açısından önem arz eder. İşte, konkordato taleplerinin yapıldığı asliye ticaret mahkemeleri, her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığı'na kurulur (5235 s. K. m. 5, 1). Özel görevli ilk derece mahkemeleri arasında yer alan ve bir başkan ile iki üyeden oluşan toplu bir mahkeme (5235 s. K. m. 5, 3) olan asliye ticaret mahkemeleri; ticarî davaların ve işlerin yoğun olarak görüldüğü Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Gaziantep, Konya gibi il merkezleri ile bazı büyük ilçelerde de (mesela Ankara-Sincan, İstanbul-Bakırköy) ayrıca kurulmuştur²⁴.

Her ne kadar asliye ticaret mahkemelerinde kural olarak yazılı yargılama usulü uygulansa da bir çekişmesiz yargı işi olan konkordato taleplerinde (HMK m. 382, 2/f-6), niteliğine uygun düştüğü ölçüde, basit yargılama usulü uygulanır (HMK m. m. 385, 1; 316, 1/e). Basit yargılama usulüne ilişkin davalar kural olarak dilekçe ile açılır (HMK m. 317, 1) ancak yönetmelikte²⁵ belirtilen formun doldurulması suretiyle de dava açılabilir (HMK m. 317, 4). Basit

²³ Pekcanitez/Erdönmez, s. 14.

²⁴ Türk hukukunda ilk etapta, genel mahkeme olan asliye mahkemelerinin bir dairesi olarak kurulan asliye ticaret mahkemeleri; artık özel görevli mahkeme olduğundan, mahkemenin adındaki "asliye" kelimesinin çıkarılmasının ve "ticaret mahkemesi" şeklinde düzenlenmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

²⁵ Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik, RG. 06.08.2015, S. 29437.

yargılama usulüne ilişkin bu düzenlemenin, takibi talebe bağlı bir çekişmesiz yargı işi olan konkordato talepleri bakımından da aynen uygulanması gerektiği kanaatindeyiz. İcra ve İflâs Kanunu'nun 285. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, iflâs talebinde bulunabilecek her alacaklının, gerekçeli bir dilekçe ile, borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebileceği düzenlemiş olsa da buradaki "dilekçe" kelimesi ile kanun koyucunun, başvurunun "sözlü" olarak yapılamayacağını vurgulamak istediğini söyleyebiliriz²⁶. Son tahlilde, borçlunun veya borçlu adına alacaklının konkordato taleplerinin, sözlü olarak yapılamayacağı ancak dilekçe ile veya yönetmelikte belirtilen formun doldurulması suretiyle yapılabileceği düşüncesindeyiz (HMK m. 317, 1-4 kıyasen).

Konkordato talebine ilişkin verilen dilekçe, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 119. maddesindeki dava dilekçesinin içeriğini, niteliğine uygun düştüğü ölçüde, barındırmalıdır²⁷. Bu bakımdan, mahkemenin adının konkordato talebine ilişkin dilekçede gösterilmesiyle, talepte bulunanın dilekçeyi vereceği görevli ve yetkili mahkeme belirlenmiş olacaktır. Ne var ki, borçlunun veya alacaklının mahkemeye sunmuş olduğu konkordato talebine ilişkin dilekçede mahkemenin adının (HMK m. 119, 1/a) bulunmamasının, yani talebin yapıldığı mahkemenin görev ve yetki yönünden açıkça belirtilmemesinin yaptırımı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Mahkemenin adının, yani konumuz özelinde görevli mahkemenin, konkordato talebinde belirtilmemesi durumunda, konkordato talebini inceleyecek mahkeme belirsiz olacağından, bu konkordato talebine ilişkin dilekçe tevzi bürosunca kabul edilmemeli ve hiçbir işleme esas alınmamalıdır²⁸. Şayet konkordato talebinin

²⁶ Aynı yönde bkz. Öztekin, *Konkordato*, s. 22; Hakan Albayrak, *İflâs Dışı Adi Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Yetkin Yayınları, 2020, s. 57. Ancak öğretide Pekcanitez/Erdönmez, borçlunun konkordato talebini yazılı şekilde yapması açıkça öngörülmediğinden, sözlü olarak başvuruda bulunabileceği görüşündedir (Pekcanitez/Erdönmez, s. 9); aynı yönde bkz. Mahmut Coşkun, *Konkordato ve İflâs*, Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 38; Sarısözen, s. 116.

²⁷ Aras, s. 98.

²⁸ Muhammet Özekes, "HMK Bakımından Dava Dilekçesinde Eksiklik Halinde Yapılması Gereken İşlemler", *DEÜHFD*, 16 (Özel Sayı), 2014, (Basım Yılı: 2015, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan), s. 283; aynı yönde bkz. Fatih Karamercan, *Dava ve Cevap Dilekçesinin Unsurları-Somutlaştırma Yükü*, Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 23; Murat Atalı/İbrahim Ermenek/Ersin Erdoğan, *Medenî Usûl Hukuku*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2019, s. 362. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, davanın açılmış sayılmasının mümkün olmadığı görüşündedir (Ramazan Arslan/ Ejder Yılmaz/ Sema Taşpınar Ayvaz/ Emel Hanağası, *Medenî Usul Hukuku*, 6.B., Yetkin Yayınları, 2020, s. 333). Budak/Karaaslan, dava dilekçesinin doğru mahkemeye verilmesi hâlinde, mahkemenin adının yazılmamış olmasının bir eksiklik sayılı-

yapıldığı yerde tevzi bürosu bulunmuyorsa, konkordato talebine ilişkin dilekçe kendisine hitaben yazılmadığı için kendisine talepte bulunulan mahkemenin söz konusu dilekçeyi kabul etmemesi gerekir. Öte yandan konkordato talebine ilişkin dilekçede mahkemenin adı yazılı olmasa da ihmâl veya bilgisizlik gibi herhangi bir sebeple, tevzi bürosundan dosyanın mahkemeye intikal etmesi ihtimalinde, yatırılan gider avansından (İİK m. 285, 4) karşılanmak üzere gereken masraf kullanılarak, konkordato talebine ilişkin dilekçe borçluya veya borçlu adına konkordato talep eden alacaklıya iade edilmelidir²⁹.

Konkordato talep eden borçlunun iflâsa tâbi olup olmadığı, görevli mahkemenin belirlenmesinde herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Nitekim borçlu, ister iflâsa tâbi olsun ister olmasın her iki durumda da konkordato talepleri asliye ticaret mahkemesine yapılacaktır³⁰. Ezcümle uygulamada, borçlu şirketin ortağı olan gerçek kişilerin şirketin borçlarına kefil oldukları, ancak borçlu şirketin konkordato talebinden faydalanamayacaklarından, borçlu şirketten ayrı olarak konkordato talep edip mühletin hükümlerinden faydalandıkları görülmektedir. İşte böyle bir ihtimalde, asliye ticaret mahkemesi hem şirketin hem tacir olmayan gerçek kişinin konkordato talepleri bakımından görevli olacaktır.

İflâstan sonra konkordato, hakkında iflâs kararı verilmiş olan borçlunun, iflâstan ve dolayısıyla müflislik sıfatından kurtulmak amacıyla, borçlarını yeniden yapılandırmasını sağlayan ve yeniden ticarî hayata dönüşüne olanak tanıyan bir konkordato türüdür³¹. Bu sebeple iflâsına hükmedilmiş olan bir borçlu veya bu borçlunun alacaklılarından biri, iflâsın açılmasından (İİK m.

---

maması gerektiği düşüncesindedir (Ali Cem Budak/ Varol Karaaslan, *Medenî Usul Hukuku*, 3.B., Adalet Yayınları, 2019, s. 175). *Yılmaz*, bu durumda HMK'nın 119. maddesinin ikinci fıkrasının kıyasen uygulanması gerektiği görüşündedir. (Ejder Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2013, s. 822). Karşılı ise, eksikliğin dava açılırken fark edilmesi hâlinde hâkimin, dava açmak isteyen kişiye bu eksikliği hemen tamamlattırması gerektiğini ifade etmektedir (Abdurrahim Karşılı, *Medeni Muhakeme Hukuku*, 5.B., Filiz Kitabevi, 2020, s. 416).

²⁹ Özkes, *Dilekçe*, s. 283.

³⁰ Öztekin, *Konkordato*, s. 171.

³¹ Ergun Önen, "İflâstan Sonra Konkordato", *BATİDER*, 8 (3), 1976, s. 79; İlhan E. Postacıoğlu, *Konkordato Hukuku*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1965, s. 15; Enver Buruloğlu/ Yuda Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, Yörük Matbaası, 1968, s. 110; Saim Üstündağ, *İflâs Hukuku (İflâs, Konkordato, İptal Davaları)*, 7.B., Sena Ofset Ambalaj Matbaa, 2007, s. 263; Hakan Pekcanitez/ Oğuz Atalay/ Meral Sungurtekin Özkan/ Muhammet Özkes, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, 7.B., On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 528; Pekcanitez/Erdönmez, s. 6; Sarısözen, s. 599; Ramazan Arslan/ Ejder Yılmaz/ Sema Taşpınar Ayvaz/ Emel Hanağası, *İcra ve İflâs Hukuku*, 6.B., Yetkin Yayınları, 2020, s. 587.

165, 1) paraların kesin dağıtılmasına (İİK m. 250) kadar olan zaman diliminde konkordato talep edilebilir³².

İflâstan sonra konkordato da, aynen adi konkordatoda olduğu gibi borçlu yani müflis tarafından yapılacak bir konkordato talebiyle başlar. Ancak adi konkordatodan farklı olarak burada konkordato talebi, asliye ticaret mahkemesine değil, masanın kanunî temsilcisi olan iflâs idaresine yapılır (İİK m. 226, 1; 309, 1).

Şayet birinci alacaklılar toplanması mümkün olmadığı veya karar nisabı oluşmadığı için iflâs idaresi seçilememişse durum tespit olunur. Bu hâlde iflâs dairesi, ikinci alacaklılar toplanmasına kadar masayı idare eder ve tasfiyeye başlar (İİK m. 239). İşte böyle bir ihtimalde müflis, konkordato talebini iflâs dairesine yapmalıdır³³.

Konkordato talebinden sonra iflâs idaresi bir ilân yaparak, alacaklıları ikinci alacaklılar toplanmasına davet eder ve bu ilânda müflisin konkordato talep ettiğini ve toplantıda bu hususun da görüşüleceğini bildirir (İİK m. 237, 3; 309, 1). Bu ilân üzerine toplanan ikinci alacaklılar toplanması, müflisin konkordato talebini inceleyip müzakere ederek bu talebin kabulüne veya reddine karar verir³⁴.

Müflis, konkordato talebini birinci alacaklılar toplanmasına yaparsa, alacaklılar tasfiyeyi tatil edebilirler (İİK m. 224, 2). Zira konkordato talebi birinci alacaklılar toplanmasına yapılmış olsa dahi bunu her hâlükârda yine ikinci alacaklılar toplanması inceleyecektir³⁵.

³² Önen, Konkordato, s. 83; Necmeddin M. Berkin, *İflâs Hukukunda Konkordato*, Üniversite Kitabevi Yayınları, 1948, s. 116; Buruloğlu/Reyna, s. 110; Akil, s. 334.

³³ Basit tasfiye hâlinde ise müflisin konkordato talebini iflâs dairesine vermesi gerekir. Bu talebin görüşülmesi için alacaklılar toplantısı yapılması amacıyla gerekli olan masraflar için avans verilirse, alacaklıları konkordato talebini görüşmek üzere toplanmaya davet etmek zorunlu olacaktır (İİK Niz. m. 53). Ayrıca bkz. Önen, Konkordato, s. 82, 88.

³⁴ Konkordato talebinin alacaklılar tarafından kabul edildiği toplantının yapıldığı tarihten, konkordatonun mahkemece tasdik edildiği tarihe kadar geçen sürede müflisin mallarının paraya çevrilmesi durur. Bu süre altı ayı geçemez (İİK m. 309, 3).

³⁵ Önen, Konkordato, s. 87; Akil, s. 334; Sümer Altay/ Ali Eskiocak, *7101 Sayılı Kanun'la Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, 4.B., Vedat Kitapçılık, 2018, s. 424; Sarısözen, s. 461; Serdar Kale, *Sorularla Konkordato (İflas Dışı ve İflas İçi Adi Konkordato)*, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 95; Serdar Kale, "İflas İçi Adi Konkordato Uygulamasında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar" Yasin Çevik and Menekşe Örne (Ed.), *MİHBİR 13. Antalya Toplantısı, 9-10 Ekim 2015 Antalya*, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2017, s. 273.

Konkordato, ikinci alacaklılar toplanmasından önce fakat toplantıya davet ilânından sonra talep edilirse, gündem daha önceden belirlenmiş olduğundan, konkordato talebi ikinci alacaklılar toplantısında görüşme konusu yapılamayacaktır. Öte yandan konkordato talebi ikinci alacaklılar toplanmasından sonra yapılırsa, ikinci alacaklılar toplantısı yapılmış olduğundan, söz konusu talep görüşülemeyecektir. İşte bu ihtimallerde, konkordato talebinin görüşülmesi için yeniden alacaklılar toplantısı yapılması yerinde olacaktır (bkz. İİK m. 240)³⁶.

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda borçlu, adi konkordatoda olduğu gibi, alacaklılarına belirli bir miktar para ödemeyi teklif etmez; aksine malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisini alacaklılarına terk ederek bu malvarlığının alacaklılar tarafından tasfiye edilmesini ister³⁷. Malvarlığının terki suretiyle konkordato taleplerinde görevli mahkeme İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenmiştir. Zira İcra ve İflâs Kanunu'nun 285 ilâ 308/g maddeleri niteliğine aykırı düşmedikçe malvarlığının terki suretiyle konkordatoda da uygulanacağından (İİK m. 309, 1); malvarlığının terki suretiyle konkordato talepleri iflâsa tâbi olan borçlu için işlem merkezinin bulunduğu yerdeki, iflâsa tâbi olmayan borçlu için ise yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesine yapılır (İİK m. 309, 1; 285, 3).

II. “İŞ DAĞILIMI”, “İŞ BÖLÜMÜ” VE “GÖREV” KAVRAMLARININ İNCELENMESİ

28/02/2018 tarihli ve 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesinin ikinci fıkrasının, “Hâkimler ve Savcılar Kurulu, 26/09/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 5. maddesinin beşinci fıkrasındaki belirleme yetkisi kapsamında, konkordato konusunda uzman asliye ticaret mahkemesini, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki hafta içinde belirler.” hükmü uyarınca, konkordato konusunda ihtisaslaştırılmış asliye ticaret mahkemelerinin belirlenmesi hususu Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesi'nce görüşülmüştür. Bunun üzerine; adi konkordatodan kaynaklanan taleplere; üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesinin, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi

³⁶ Aynı yönde bkz. Önen, Konkordato, s. 87.

³⁷ İbrahim Ercan, *Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato*, Mimoza Yayınları, 2008, s. 102.

bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerinin ihtisas mahkemesi olarak belirlenmesine karar verilmiştir³⁸.

Bu başlık altında, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun bu belirlemesinin hukukî niteliğinin doğru bir şekilde tespit edilebilmesi amacıyla öncelikle, usul hukukunda iç içe geçmiş bir şekilde kullanılan “iş dağılımı”, “iş bölümü” ve “görev” kavramlarına konumuz dâhilinde sınırlı olarak kısaca değinmekte fayda görmekteyiz³⁹. Nitekim Alman hukukunda, Türk medeni usul hukukunun terminolojisinden farklı olarak görevi ve yetkiyi kapsayan bir üst kavram (Zuständigkeit) bulunmaktadır⁴⁰. Bununla birlikte aşağıda da ayrıntılı olarak inceleneceği üzere; iş dağılımı, iş bölümü ve görev kavramlarının bazı ilişkileri açıklamada yetersiz kaldığı görülmektedir.

Aynı yerde aynı nitelikteki mahkemeden birden fazla bulunuyorsa, bunlar arasındaki ilişki *iş dağılımı* (Geschäftsverteilung) ilişkisidir (bkz. GVG §21a)⁴¹. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde genel veya özel bir mahkemenin birden fazla dairesi oluşturulabilir ve bu daireler; 6. asliye hukuk mahkemesi, 9. asliye hukuk mahkemesi vb. şeklinde numaralandırılır. İşte, aynı yargı çevresi içinde kurulan birden fazla genel veya özel mahkemelerin

³⁸ RG. 05.04.2018, S. 30382.

³⁹ İdarî yargıda “görev” kavramının yanında “iş dağılımı” kavramının da kullanıldığı ve bu iki kavramın iç içe geçtiği hususunda ayrıca bkz. Dilşat Yılmaz, “İdarî Yargıda ‘Görev’, ‘İş Bölümü’, ‘İş Dağılımı’ Paradoksu”, *GÜHFD*, 17 (4), 2013, s. 266.

⁴⁰ Adolf Baumbach/ Wolfgang Lauterbach/ Jan Albers/ Peter Hartmann, *Zivilprozessordnung*, 75. Auflage, München 2017, Grdz §1, Rn. 5, s. 34. Ancak Berkin, “Zustaendigkeit” kavramını “adli yetki” olarak çevirmiştir (Necmeddin M. Berkin, “Alman Hukukunda Vazife ve Salahiyet”, *Devletler Hususi Hukuku Ordinaryus Profesörü Muammer Raşit Seviğ'e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, 1956, s. 277.

⁴¹ Jürgen Brandt/ Michael Sachs, *Handbuch Verwaltungsverfahren und Verwaltungsprozess*, Heidelberg 2009, s. 370; Stein/Jonas/Schumann, *Kommentar zur Zivilprozessordnung*, Tübingen 2014, §1, bis 120; Walter Zeiss/ Klaus Schreiber, *Zivilprozessrecht*, Tübingen 2014, §11, bis 65; Ergun Önen, *Medeni Yargılama Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1979, s. 9; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, Usul, s. 104-105; Hakan Pekcanitez/ Oğuz Atalay/ Muhammet Özokes, *Medenî Usûl Hukuku*, 14.B., Yetkin Yayınları, 2013, s. 191; L. Şanal Görgün/ Levent Börü/ Barış Toraman/ Mehmet Kodakoğlu, *Medenî Usûl Hukuku*, 9.B., Yetkin Yayınları, 2020, s. 79; İlhan E. Postacıoğlu/ Sümer Altay, *Medenî Usûl Hukuku Dersleri*, 7.B., Vedat Kitapçılık, 2015, s. 72; Mine Akkan, “§2, §3, §4” Hakan Pekcanitez, Muhammet Özokes, Mine Akkan and Hülya Taş Korkmaz (Ed.), *Medenî Usûl Hukuku, C.1*, 15.B, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 265 vd. Ersin Erdoğan/ Uğur Bulut, “İşlev İtibariyle Yetki (Mahkemenin İşlevi)”, *MİHDER*, 14 (39), 2018, s. 96; Ali Çetin Aslan, “Prof. Dr. Necmeddin Berkin’in Medeni Usul Hukukunda Geniş Anlamda Yetki Kuralları ve Bu Bağlamda Görev Kurallarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, *DEÜHFD*, 22 (1), 2020, s. 330.

arasındaki bu ilişki “iş dağılımı” ilişkisi olup⁴² özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, dosya sayılarındaki eşitliğin sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir. İş dağılımına ilişkin kararlar Resmî Gazete’de yayımlanır (5235 s. K. m. 5, 5). İş dağılımına taraflar itirazda bulunamayacakları gibi mahkeme de iş dağılımı sebebiyle kendi görevine giren davaya veya işe bakmaktan çekinemez (bkz. 5235 s. K. m. 5, 5, c. 5)⁴³.

İş bölümü ilişkisi, şu an için sadece bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay daireleri açısından uygulama alanı bulmaktadır (Yargıtay K. m. 14, 1; HSKK m. 9, 1/f; 5235 s. K. m. 35, 4)⁴⁴. İlk derece yargılamasında ise aynı yerdeki asliye hukuk mahkemesi ile asliye ticaret mahkemesi arasındaki ilişki, 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴⁵ değişikliğinden önce, iş bölümü ilişkisi olarak görülmekteydi⁴⁶. Bunun sebebi ise Türk hukukunda asliye ticaret mahkemelerinin ilk etapta, özel mahkeme olarak değil, asliye mahkemelerinin bir dairesi şeklinde düzenlenmiş olmasıydı. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girdikten sonra 6335 sayılı Kanun ile Türk Ticaret Kanunu’nun 5. maddesinin 3. ve 4. fıkralarında değişiklik yapılarak, asliye hukuk mahkemesi ile asliye ticaret mahkemesi arasındaki ilişki görev ilişkisi olarak değiştirilmiş ve bu durumda göreve

⁴² Öğretide *Atalı*, asliye ticaret mahkemeleri ile asliye hukuk mahkemeleri arasındaki ilişkiden farkını ortaya koymak için bu ilişkinin “adi işbölümü ilişkisi” olduğu görüşündedir (Murat Atalı, *Genel Mahkemelerle Ticaret Mahkemeleri Arasındaki İşbölümü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1993, s. 88).

⁴³ Kuru, *Ders Kitabı*, s. 84; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, *Usul*, s. 105; Pekcantez/Atalay/Özekes, s. 191; Karşlı, 2020, s. 73.

⁴⁴ Necmeddin M. Berkin, *Medeni Usul Hukuku Esasları*, Hamle Matbaası, 1969, s. 55; Postacıoğlu, *Usul*, s. 98; Kuru, *Usul C. I*, s. 65; Necip Bilge/ Ergun Önen, *Medeni Yargılama Hukuku Dersleri*, Sevinç Matbaası, 1978, s. 53. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, *Hanağası*, Yargıtay daireleri arasındaki ilişkide iş bölümü ve iş dağılımı kavramlarını aynı anlamda kullanmışlardır (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, *Hanağası*, *Usul*, s. 97). Pekcantez/Atalay/Özekes ise Yargıtay daireleri arasındaki ilişkiyi iş dağılımı ilişkisi olarak nitelendirmektedir (Pekcantez/Atalay/Özekes, s. 134).

⁴⁵ RG. 30.06.2012, S. 28339.

⁴⁶ Öğretide bu ilişki, “basit iş bölümü” ilişkisi olarak da nitelendirilmektedir (Atalı, s. 47, 51; Nesibe Kurt Konca, *Ticari Yargılama Hukuku*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002, s. 84). Öte yandan Postacıoğlu, bu ilişkinin, “dahili (iç) iş bölümü” ilişkisi olduğunu savunurken, *Ansay* ise bu ilişkinin “görev ve işbölümü karışımı” olduğu görüşündedir (İlhan E. Postacıoğlu, “Bizde Ticaret Mahkemeleri Islaha Muhtaç Mıdır?”, *İzmir Barosu Dergisi*, 1947/42, s. 10; Sabri Şakir Ansay, *Hukuk Yargılama Usulleri*, 4.B., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1960, s. 78).

ilişkin usul hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır (bkz. TTK m. 5, 3). Usul hukukunda esasen iş dağılımı ve iş bölümü ilişkileri birbirinden farklıdır. Ezcümle, iş bölümü bir ilk itiraz olarak ileri sürülmekte (bkz. 7251 s. Kanun değişikliğinden önce HMK m. 116, 1/c) olup bu itirazın kabulü hâlinde mahkeme gönderme kararı vermekteydi. Ancak münhasıran iki tarafın arzusuna tâbi olmayan işler bakımından ise asliye hukuk mahkemesi ile asliye ticaret mahkemesi arasında görev ilişkisine benzeyen bir ilişki geçerliydi.

Ne var ki, bu farklılıklara rağmen Türk hukukunda “iş dağılımı” ile “iş bölümü” kavramlarının kullanım yerleri ve hukukî sonuçları noktasında bir kavram kargaşası bulunmaktadır.

Öğretide *Berkin*, 469 sayılı Mehakimi Şer’iye’nin İlgasına ve Mehakimin Teşkilâtına Ait Ahkâmı Muaddil Kanunu ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun yürürlükte olduğu dönemde, genel hükümlerle veya kişiler hukuku ile ya da taşınmazlarla ilgili davalara bakmak üzere bir mahkemenin dairelere ayrılması durumunda, bu daireler arasındaki ilişkiyi “iş bölümü” ilişkisi olarak nitelendirmiştir⁴⁷. Öte yandan yazar, yargılamanın uzamaması için asliye mahkemesinin bir dairesinin başka dairesinin alanına giren bir davaya bakıp hüküm vermesinin ise bozma sebebi sayılmaması gerektiği düşüncesindedir⁴⁸.

Belgesay, asliye mahkemelerinin birden fazla daireye ayrıldığı dönemde bir dairenin diğer bir dairenin konusuna giren uyuşmazlıklara bakmasının mümkün olduğunu, zira asliye mahkemesinin tek olduğunu, dairelerin ise bu asliye mahkemesini temsil ettiğini, dairelerin asliye mahkemesinin görevine giren bütün dairelerin bakacağı uyuşmazlıklara bakabileceğini savunmuştur. Ayrıca yazar, mahkemelerin görevinin ancak kanunla belirlenebileceğinden, dava ve işlerin daireler arasında bu şekilde dağıtılmasının Adalet Bakanlığı’nın iç işleyişi olduğunu, asliye mahkemesinin bir dairesinin başka bir dairesine ait olan bir davaya bakmasının ise görev kurallarına aykırılık sebebiyle bozma sebebi sayılamayacağını⁴⁹, görev itirazının ancak adli ve idarî yargı mahkemeleri ile asliye mahkemeleri ve sulh mahkemeleri arasındaki ilişki

⁴⁷ *Berkin*, *Medeni Usul*, s. 48; Necmeddin M. *Berkin*, *Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi*, Filiz Kitabevi, 1981, s. 48.

⁴⁸ *Berkin*, *Rehber*, s. 41.

⁴⁹ M. Reşit *Belgesay*, *Teorik ve Pratik Adliye Hukuku*, C. 1, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1935, s. 116-117; M. Reşit *Belgesay*, *Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi Teoriler I*, 4.B., İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1956, s. 82.

bakımından mümkün olduğunu ifade etmiştir⁵⁰.

Postacıoğlu, bir yerdeki mahkemelerin daireleri arasındaki ilişkiyi “iş bölümü” ilişkisi olarak nitelendirmektedir⁵¹.

Kuru ise, aynı mahkemenin daireleri arasındaki ilişkiyi “iş bölümü (iş dağıtımı)” ilişkisi olarak nitelendirmekte, yani “iş bölümü” ile “iş dağıtımı” kavramlarını aynı anlamda kullanmaktadır. Ne var ki yazar, bir yerdeki asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişkiyi ise “iş bölümü” ilişkisi olarak değerlendirmektedir⁵².

Yargıtay da 1992 tarihli bir içtihadı birleştirme kararında, aynı yargı çevresindeki aynı düzey ve aynı sıfatta yer alan mahkemelerin daireleri arasında iş bölümü ilişkisi olduğuna işaret etmiştir⁵³.

Görev ise, davaya bir yerdeki mahkemelerden, dava konusu itibariyle

⁵⁰ M. Reşit Belgesay, “Davalar Nasıl Yürüyor? Daha Çabuk, Daha Garanti ile Yürümesinin Çareleri-Muhakeme Usulü Kanunu Projesi”, İÜHFİM, 15 (1), 1949, s. 220.

⁵¹ İlhan E. Postacıoğlu, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, 6.B., Sulhi Garan Matbaası, 1975, s. 89-90. Aynı yönde bkz. Saim Üstündağ, *Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II*, 7.B., Filiz Kitabevi, 2000, s. 52.

⁵² *Kuru, Ders Kitabı*, s. 85; Baki Kuru, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 3.B., Yetkin Yayınları, 2019, s. 85; Baki Kuru, *Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. I*, 6.B., Demir-Demir Yayıncılık, 2001, s. 57.

⁵³ “... gereken yerlerde aynı düzeyde, aynı sıfat ve görevle birden fazla mahkeme kurulacağına cevaz veren bir düzenleme getirilmiştir. Gerçekten nüfus arttıkça bir yargı çevresinde kurulan bir sulh mahkemesi, asliye hukuk veya asliye ticaret veya iş mahkemesi yeterli olmamakta; ihtiyaca yetecek kadar aynı düzeyde mahkeme kurulmakta ve asliye birinci, ikinci, üçüncü hukuk mahkemesi gibi adlarla adlandırılmaktadır. Bunlar tamamen aynı nitelikte mahkemeler olup hiçbir zaman asliye birinci veya ikinci hukuk mahkemesine hitaben dava açılmamaktadır. Dava doğrudan doğruya “asliye hukuk mahkemesi”ne hitaben açılmakta ancak iş bölümü esasına göre dosyalar bu mahkemelere dağıtılmaktadır. Bu mahkemelerin hepsi görevli oldukları davaların tümüne bakmaya yetkilidirler. Ne var ki iş çokluğu, görevli oldukları davalar açısından iş bölümünü doğurmuştur. Aralarında hiçbir zaman bir görev ilişkisi mevcut değildir. Gene bu şekilde kurulan mahkemelerden bir veya birkaçı kaldırılırsa baktıkları işler aynı sıfat ve görevle kurulan diğer mahkemelere devredilmektedir. Yasa ile sağlanan bu olanak tamamen işlerin sür’atle çıkmasını kolaylaştırma amacına yönelik bulunmaktadır. Yasa koyucunun amacı mevcut olandan farklı, ayrı bir mahkeme kurmak olmayıp mevcudun sayısını artırmaktır.” [İBK. 14.02.1992, 1991/3, 1992/2 (RG. 01.05.1992, S. 21215)]. Yargıtay yine bu içtihadı birleştirme kararına paralel olarak verdiği bir kararda, “iş dağılımı” kavramı yerine “iş bölümü” kavramını kullanmış ve bir yerdeki birden fazla asliye hukuk mahkemelerinin, asliye ticaret mahkemelerinin veya sulh hukuk mahkemelerinin kendi aralarındaki ilişkinin gerçekte bir iç ilişki niteliği taşıyan bir iş bölümü ilişkisi olduğuna karar vermiştir (YHGK. 15.04.2011, 11-61/188: www.kazanci.com.tr).

hangisinin bakacağını belirtir⁵⁴. Göreve ilişkin kurallar kamu düzenindedir (HMK m. 1, 1)⁵⁵. Bu sebeple mahkeme görevli olup olmadığını davanın her aşamasında kendiliğinden gözetir ve taraflar da mahkemenin o davaya bakmakta görevsiz olduğunu her zaman ileri sürebilirler (HMK m. 115, 1). Mahkemelerin görevi ancak Kanunla belirlendiğinden (AY m. 142, HMK m. 1), idare tarafından Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya yönetmelik gibi düzenleyici idarî işlemler aracılığıyla göreve yönelik herhangi bir hüküm konulamaz.

III. ASLİYE TİCARET MAHKEMELERİNİN DAİRELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Anayasa'nın 142. maddesi, mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişinin ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğini hüküm altına almış ve bu anayasal hükmün bir yansıması olarak da Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 1. maddesi, mahkemelerin görevinin, ancak kanunla düzenleneceğini ve göreve ilişkin kuralların kamu düzenine ilişkin olduğunu belirtmiştir. Öğretide, bu yasal düzenlemeler ışığında kanun koyucunun, söz konusu düzenlemeyle yetki devri yapamayacağı bir konuda, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nu hukuka aykırı bir şekilde yetkili kıldığı ve belli hukukî uyumsuzlukların çözüme kavuşturulmasındaki ihtisaslaşma olgusu ve işin niteliği gözetilerek asliye ticaret mahkemesi özelinde bir belirlemede bulunulmasının görev tayini anlamına geldiği, bunun da ancak ve ancak kanunla yapılması gerektiği görüşü hâkimdir⁵⁶. Nitekim öğreti, bu

⁵⁴ Baki Kuru, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C.I*, Yetkin Yayınları, 2020, s. 119; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, s. 148; Üstündağ, *Usul*, s. 139; Sabri Şakir Ansay, *Hukuk Yargılama Usulleri*, 2.B., Millî Eğitim Basımevi, 1947, s. 58; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, *Usul*, s. 200. Berkin ise, görev kavramını yargı yolunu da içine alacak şekilde geniş anlamda kullanmaktadır (Berkin, *Rehber*, s. 36-37). Belgesay, bir mahkemenin davayı sonuçlandırmak için sahip olduğu iktidarı "salahiyet" olarak nitelendirmiş ve "yetki" veya "salahiyet" kelimesini dar ve teknik anlamda yer itibarıyla yetkiyi ifade eder şekilde veya görevi içerisine alacak şekilde geniş anlamda kullanmıştır (Belgesay, *Teoriler I*, s. 89; M. Reşit Belgesay, *Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1939, s. 5). Bilge/Önen ise, üst kavram olarak "iş dağıtımı" kavramını kullanmış ve bu kavramın alt başlığı olarak yargı yolunu kapsayacak şekilde geniş anlamda görevi ve yer itibarıyla yetkiyi ele almıştır (Bilge/Önen s. 134).

⁵⁵ Davaların görev itibarıyla farklı mahkemelerde görülmesinin, kamu düzenini bozacak bir yönü olmadığı görüşü için bkz. Ali Cem Budak, "Kılı Kırk Yarma Makinası" *Medeni Usul Hukukunda Kavram İctihadi Ve Menfaat İctihadi*, Filiz Yayınları, 2021, s. 212.

⁵⁶ Bkz. Süha Tanrıver, "Tâbii Hâkim İlkesi ve Medenî Yargı", TBB, (104), 2013, s. 12; Süha Tanrıver, "Hukuk Yargısı Bağlamında Etkin Hukukî Korunmanın Sağlanması İçin Alınması Gereken Önlemler Üzerine Bazı Düşünceler", *Makalelerim III*, Yetkin Yayınları, 2016, s.95;

durumun hukuk devleti ilkesi (AY m. 2) ve kanunilik ilkesi (AY m. 142) ile tabii hâkim ilkesine (AY m. 37) aykırı olduğu, aynı zamanda hukukî güvenlik ilkesini zedelediği düşüncesindedir⁵⁷.

Konkordato talepleri özelinde ise asliye ticaret mahkemesinin daireleri arasındaki iş dağılımını Hâkimler ve Savcılar Kurulu; ticarî uyuşmazlığın türünü temel alarak yapmış ve üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesini, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerini ihtisas mahkemesi olarak 5235 sayılı Kanun'un 5. maddesine dayanarak belirlemiştir⁵⁸. Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun ilk derece mahkemesi olan asliye ticaret mahkemeleri arasındaki iş dağılımına yönelik verdiği kararda sadece dairelerin iş yoğunluğu dikkate alınmamış, aynı zamanda konkordato taleplerine bakmakla görevlendirilen mahkemelerin konkordato hukuku konusunda ihtisaslaşması da sağlanmak istenmiştir⁵⁹.

Öncelikle, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından yapılan bu dağılımın görev tayini anlamına gelip gelmediği hususu üzerinde durmamız gerekir.

Özel mahkemelerin temelinde, toplum düzenindeki gelişmeye paralel

---

Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra*, s. 641; Abdurrahim Karlı, *Medeni Muhakeme Hukuku*, 3.B., Alternatif Yayıncılık, 2012, s. 130; Nesibe Kurt Konca, "Asliye Ticaret Mahkemelerinde Yargılama Usulü", *Özel Mahkemeler ve Özel Mahkemelerdeki Yargılama Usulü, MİHBİR XVII. Antalya Toplantısı/4-5 Ekim 2019*, Emsal Matbaa, 2021, s. 20; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, s. 80. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası ise Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun yaptığı bu dağılımın kanunen görevlendirilmiş bir mahkemenin görev alanını daraltma sonucunu doğurduğunu da ifade etmektedir (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, *Usul*, s. 105).

⁵⁷ Bkz. Tanrıver, *Tâbii Hâkim* s. 12; Süha Tanrıver, *Medeni Usûl Hukuku, C. I*, Yetkin Yayınları, 2016, s. 97; Tanrıver, *Etkin Hukukî Korunma*, s. 95; Akkan, *Pekcanitez Usûl*, s. 114; Murat Atalı/ İbrahim Ermenek/ Ersin Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2019, s. 641; Karlı, 2012, s. 130; Kurt Konca, MİHBİR, s. 20; Nesibe Kurt Konca, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Asliye Ticaret Mahkemeleri", *TAAD*, (15), 2013, s. 115-116; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, s. 80; Kuru, *Usul C. I*, s. 58; Muhammet Özkes/ Murat Atalı, "7036 Sayılı Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine Eleştiri, Değerlendirme ve Öneriler" Ömer Ekmekçi, Ayşe Köme Akpulat, Özge Yıldız-Hakkakul, Ayşe Ledün Akdeniz, İrem Yayvak Namlı and Ash Çalışkan (Ed.), *Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine Toplantısı (23 Aralık 2017)*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 51.

⁵⁸ Şener ise asliye ticaret mahkemeleri arasındaki ilişkinin "iş dağılımı" ilişkisi olduğu görüşündedir (Oruç Hami Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözlüşmesi*, Seçkin Yayıncılık, 2021, s. 227).

⁵⁹ Hâkimler ve Savcılar Kurulu; vergi suçları, bilişim suçları, finansal suçlar, finansal uyuşmazlıklar, sendikâli uyuşmazlıklar ve kamulaştırma davalarına ilişkin yeni ihtisas daireleri de belirlemiştir (RG. 30.11.2021, S. 31675).

olarak artan ve ayrı bir ihtisaslaşma gerektiren uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması ihtiyacı vardır⁶⁰. Sosyal ve hukukî ilişkilerde yaşanan karmaşıklık, bilim ve teknolojideki gelişmeler ile ayrı bir uzmanlık gerektiren uyuşmazlıkların giderek artması neticesinde kurulan özel mahkemeler, kuruluş amacından giderek de uzaklaşarak artık “ihtisaslaşma” esasından hareket etmektedir⁶¹. Bu sebeple, bir yerde özel görevli mahkeme kurulmasındaki temel kıstas, o yerde, kurulmak istenen özel görevli mahkemenin görev alanına giren uyuşmazlıkların yoğun bir biçimde ortaya çıkmasıdır⁶². Bu bakımdan özel mahkemelerin, yargılamanın hızlandırılması ve etkinliğinin artırılması açısından oldukça gerekli olduğunu söyleyebiliriz. Hatta ayrı bir asliye ticaret mahkemesinin kurulmadığı dönemde öğretilde, ihtisaslaşmanın önemine vurgu yapılarak asliye mahkemelerinin ticaret dairelerinin yanında, ahkâmî şahsiye, deniz ticareti ve taşınmaz davalarına bakacak dairelere de ayrılması gerektiği savunulmuştur⁶³.

7101 sayılı Kanun’un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu’na eklenen geçici 14. maddesinde geçen “ihtisas mahkemesi” kavramı ile “görev kuralları” ve buna bağlı olarak müstakil bir “ihtisas mahkemesi” kurulduğu kastedilmemiş olup esasen bu kavram “ihtisas dairesi” anlamında kullanılmıştır. Buradaki “ihtisas mahkemesi” kavramı ile konkordato taleplerinin incelenmesinde görev alan hâkimlerin konkordato hukukunda uzman olmaları gerekliliğine ve uyuşmazlığın niteliğine göre daireler arasında iş dağılımı yapıldığına işaret edilmiştir⁶⁴.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, konkordato taleplerine bakmakla görevli bir ihtisas mahkemesi kurmamış, sadece Kanun’dan aldığı yetki ile kamu düzenini doğrudan ilgilendiren, oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan ve ekonomik bir boyutu bulunan konkordatonun, yine bir ihtisas mahkemesi

⁶⁰ Ramazan Arslan/ Süha Tanrıver, *Yargı Örgütü*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2001, s. 41; Üstündağ, *Usul*, s. 48.

⁶¹ Sema Taşpınar Ayvaz, “Medeni Yargı İlk Derece Mahkemeleri Bakımından Yargı Örgütü Hukukundaki Gelişmeler”, *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı (3-7 Ocak 2006)*, s. 228.

⁶² Süha Tanrıver, “Hukuk Yargısının Temel Sorunları ve Bu Bağlamda Alınması Gereken Temel Önlemler”, *Türkiye Barolar Birliği ‘Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Stratejisi’ Belgesi Gölgesinde Yargı Reformu Sempozyumu, 18-20 Haziran 2008*, Ankara, s. 205.

⁶³ Ali Ş. Erkün, “Tatbikat Notları ve Her İşe Bakan Mahkemelerde Vazife İtirazı”, *AD*, 1938/1-2, s. 1384. Karşı görüş için bkz. M. Reşit Belgesay, “İhtisas Mahkemeleri ve Mahkemeler Arasındaki Vazife İhtilafı”, *İÜHFM*, 9 (1-2), 1943, s. 251.

⁶⁴ Öğretilde *Kuru*, iş dağılımının işlerin nevine (çeşidine) göre değil, işlerin miktarına göre yapıldığı görüşündedir (*Kuru, Usul C. I*, s. 58).

olan asliye ticaret mahkemesinin belirli dairelerinde görülmesine karar vermiş ve böylelikle konkordato hukukunda uzman hâkimlerin yetişmesine olanak sağlamaya çalışmıştır. Nihayetinde, işin ve uyuşmazlığın niteliğine göre asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında bu şekilde bir dağılım yapılması, konkordato hukukuna özgü davaları çözmekle görevli asliye ticaret mahkemelerinin haricinde başkaca bir ihtisas mahkemesi kurulduğunu göstermez⁶⁵. Öte yandan asliye ticaret mahkemelerinin Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararı ile belirlenmiş daireleri, sadece konkordato hukukuna ilişkin dava ve işlere bakmamakta, aynı zamanda konkordato hukuku haricindeki diğer tüm ticarî dava ve işlerde de (TTK m. 4) (mesela sigorta hukuku, şirketler hukuku ve kıymetli evrak hukuku gibi) görev almaya devam etmektedir.

İşin ve uyuşmazlığın niteliğine göre dağılım yapılması ve daireler arasında ihtisaslaşma sağlanması, esasen mahkemelerdeki iş yoğunluğuna ve dosya sayısına bağlıdır. Zira 7101 sayılı değişiklikle birlikte, konkordato taleplerinde 2018 yılının öncesine oranla ciddi bir artış olması, asliye ticaret mahkemelerine ilaveten bir dosya yükünü de beraberinde getirmiştir. Konkordato taleplerine bağlı olarak asliye ticaret mahkemelerinin dosya sayısında bir artış olunca, Hâkimler ve Savcılar Kurulu öncelikle bu konkordato taleplerindeki iş yoğunluğunu belirli bir dairede birleştirerek, diğer dairelerin işlerinin sırf bu sebeple aksamasının önüne geçmek istemiştir. Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararı neticesinde, konkordato taleplerinin asliye ticaret mahkemesinin sadece belirli daireleri tarafından incelenecek olması ile bu belirlenen dairelerdeki hâkimler, konkordato hukukunda elbette tecrübe kazanacaktır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararı, sadece bu yönü ile dahi adalete erişim noktasında fırsat eşitliği sağlamaktadır.

Nihayetinde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na bağımsız bir mahkeme kurma yetkisi verilmediği, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun Kanun'dan aldığı yetki ile konkordato taleplerinde Anayasa'ya ve Kanun'a uygun olarak iş yoğunluğunu ve dosya yükünü temel alarak asliye ticaret mahkemeleri arasında yaptığı iş dağılımının doğal sonucunun bu daireler arasında konkordato hukuku alanında ihtisaslaşma olgusunu ortaya çıkardığı ve bu dağılımın iç ilişkiyi ilgilendiren bir husus olduğu kanaatindeyiz.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, yürütme organı içinde yer almasa da, bu Kurul'un kararlarının idarî işlem olduğuna şüphe yoktur. Anayasa Mahkemesi

---

⁶⁵ Karşı görüş için bkz. Tanrıver, *Tâbiî Hâkim*, s. 13; Karşlı, *2012*, s. 129; Atalı, s. 88; Kurt Konca, *MİHBİR*, s. 20 vd.

de, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun idarî bir organ niteliğini haiz olduğu ve aldığı kararların da yargı kararı olmayıp idarî işlem niteliğinde olduğu görüşündedir⁶⁶. Nitekim asliye ticaret mahkemeleri görev tanımları içinde yargılama yapmaya devam edecek ancak bu mahkemelerin birden fazla daire şeklinde teşkilatlandığı yerlerde Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun alacağı bir kararlar, daireler arasında asliye ticaret mahkemesinin görev alanına giren konkordato taleplerine göre bir dağılım yapılabilecektir. Bu sebeple asliye ticaret mahkemeleri özelinde yapılan iş dağılımı (HSKK m. 9, 1/f), Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu tarafından verilen yetki hiçbir şekilde aşılardan, salt idarî bir işlemle yapılmış olup sadece asliye ticaret mahkemeleri bünyesinde iç işleyiş bakımından bir ihtisaslaşmanın sağlanması istenmiştir. Şüphesiz, uyumsuzluğu çözmekle görevli mahkemeyi belirleme yetkisinin kanun dışında idarî bir iradeye bırakmak, hukuk devleti ilkesine (AY m. 2), tabii hâkim ilkesine (AY m. 37), tabii hâkim ilkesinin unsurlarından biri olan kanunilik ilkesine (AY m. 142) aykırı olacağı gibi temel hak ve özgürlükler (AY m. 14) bakımından da hak ihlâline yol açabilecek sonuçlar doğurabilecektir. Ne var ki, sözü edilen bu düzenlemelerle, Türk hukuk sisteminde bulunmayan yeni bir mahkemenin kuruluşu veya görevlendirilmesi gerçekleştirilmemiş, Hâkimler ve Savcılar Kurulu sadece asliye ticaret mahkemelerinin sıfatında bir değişiklik yapmaksızın, birbirinin dairesi konumunda bulunan ve aynı görevli mahkeme arasında belirli uyumsuzluklara bu dairelerden hangisinin veya hangilerinin bakacağına karar vermiş olduğundan, mevcut durum, kanunilik ilkesine aykırı değildir⁶⁷. Zira aynı mahkeme bünyesinde ihtisaslaşma sağlanması ile ayrı bir ihtisas mahkemesi kurulması birbirinden farklıdır. Yukarıda da bahsedildiği üzere, Hâkimler ve Savcılar Kurulu idarî işlem tesisi ile sadece aynı mahkeme içinde bir uzmanlaşma sağlamak istemiş, hiçbir şekilde ayrı bir mahkeme kurmamıştır. Dava veya işin niteliğine göre dava ve işlerin aynı mahkemenin daireleri arasında bu şekilde bölüştürülmesi, mahkemenin çalışma biçimine ve yargının daha hızlı işlemesine yönelik bir işlem olup neticede mahkeme yine her durumda asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla görev yapmaktadır.

5235 sayılı Kanundan önce yürürlükte bulunan 469 sayılı Mehakimi Şer'iyenin İlgasına ve Mehakimin Teşkilâtına Ait Ahkâmı Muaddil Kanunu döneminde de yukarıdaki ilkelere aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılmış ve neticesinde aynı yetkiyi Adalet Bakanı'na veren

⁶⁶ AYM. 07.03.2013, 2011/20, 2013/41 (RG. 26.07.2013, S. 28719).

⁶⁷ Aynı yönde bkz. İbrahim Ermenek, *Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması*, Yetkin Yayınları, 2014, s. 113.

2. maddenin son cümlesi, Anayasa’da yer alan tabîi hâkim ilkesine, mahkemelerin bağımsızlığı ve mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileriyle işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenlenmesi ilkelerine aykırı olması sebebiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir⁶⁸. İlk etapta söz konusu iptal kararının konumuz ile doğrudan ilgili olduğu düşünülse de verilen bu iptal kararının konusu ile asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında ihtisaslaşmanın sağlanmasına yönelik Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından verilen karar aynı değildir. Zira Hâkimler ve Savcılar Kurulu, yapısı itibarıyla her ne kadar öğretilerde haklı olarak olumsuz eleştirilere uğrasa da neticesinde, yürütmeden bağımsız bir idarî yapıya sahiptir. Hâlbuki iptal konusu düzenlemede bu yetki, yürütme organında yer alan Adalet Bakanı’na verildiğinden, yargının bağımsızlığı ilkesi gereği Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı yerindedir. Öte yandan sözü edilen mülga Kanun’un 2. maddesine göre, gereken yerlerde asliye mahkemelerinin dairelere bölünebilmesi mümkündür. Söz konusu düzenleme, asliye mahkemesinin hangi esaslar dairesinde bölüneceğine ilişkin bir hüküm bulunmasa da Adalet Bakanı’na, dava veya işlerin türüne göre görevli mahkemeyi belirleme yetkisi verilmekteydi. Nihayetinde bu düzenlemeden, asliye mahkemesinde görülen dava ve işlerin niteliği göz önünde bulundurularak, asliye mahkemesinin bir dairesinin sürekli olarak aynı nitelikteki belirli dava ve işlere bakabileceği sonucu da çıkarılmaktaydı.

Hiç kimse kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz. Bir kimseyi kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz (AY m. 37). İşte Anayasa’nın “kanunî hâkim” başlıklı 37. maddesinde düzenlenen tabîi hâkim ilkesi, bir uyuşmazlık hakkında karar verecek olan hâkimin, o uyuşmazlığın doğmasından önce kanunen

---

⁶⁸ “...Bir mahkemenin birden çok ceza veya hukuk dairelerine ayrıldığı yerlerde, o mahkemenin görevine giren işlerin bu daireler arasında bölüştürülmesi ve dağıtımı zorunludur. Bir yerde birden çok Asliye Ceza veya Ağır Ceza Dairesi bulunduğu takdirde, bunlardan her birisi Asliye Ceza ve Ağır Ceza Mahkemesi görevine giren bütün işlere bakabilir. Çünkü bunların görev ve yetkilerini kanun göstermiştir. Bunlar arasında iş bölümü, işlerin nev’ine göre değil, ancak işlerin miktarına göre yapılabilir. Anayasa’nın 136. maddesinin birinci fıkrası uyarınca mahkemelerin görev ve yetkilerinin kanunla gösterilmesi zorunlu olduğundan, kanun dışında idarî bir tasarrufla bir mahkemeye veya mahkemenin bir dairesine özel olarak görev ve yetki verilemez veya görev ve yetkisine giren işlerden bir bölümü idarî bir tasarrufla o mahkemenin bir dairesinden alınmaz. Anayasa’nın 136/1. maddesi uyarınca, işlerin nev’ine göre bölüştürme ancak bir yasa ile yapılabilir” [AYM, 07.04.1977, 5/45 (RG. 11.06.1977, S. 15963)].

belli olmasını öngören bir ilkedir⁶⁹. Tabîî hâkim ilkesinin amacı, yasama organının belirli bir uyumsuzluğu çözmek için o uyumsuzluktan sonra mahkeme kurulmasının önüne geçmek iken, bu ilkenin doğal sonucu ise olağanüstü (istisnai) mahkemelerin kurulmasının yasaklanmasıdır⁷⁰. Hâl böyleyken, konkordato taleplerinin yine kanunen tâbî olunan asliye ticaret mahkemesine yapılması ve sırf konkordato taleplerini karara bağlamak amacıyla mahkeme kurulmamış olması, mevcut durumun tabîî hâkim ilkesine aykırı olmadığını, hukuk güvenliğini zedelediğini göstermektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi de, mahkemeler arasındaki dağılımın Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi kararında, mahkemelerin kanunla belirlenmiş görev alanlarının Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından alınacak bir kararla değiştirilmesinin veya mahkemelere yeni bir görev verilmesinin söz konusu olmadığına, bu nedenle birden fazla daire şeklinde teşkilatlanan asliye veya ağır ceza mahkemelerinin daireleri arasındaki iş bölümünün kanunla belirlenmesi zorunluluğu bulunmadığına, asliye ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri itibariyle yetkilerinin 5235 sayılı Kanun'da belirlendiğine, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun, daireler arasında iş bölümünü ancak Kanun'da anılan mahkemeler için belirlenen görev tanımları çerçevesinde yapabileceğine, dolayısıyla, dava konusu kuralın belirsiz olduğu veya ceza mahkemelerinin daireleri arasında iş bölümü konusunda Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na sınırsız bir yetki vererek hukuk güvenliğini ihlâl ettiğinin söylenemeyeceğine işaret etmiştir⁷¹.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, sadece iş yoğunluğu ve dosya sayılarındaki eşitliği sağlamayı amaçlamamış, aynı zamanda ve bu dağılımın sonucu olarak işlerin yoğunluğunu ve niteliğini dikkate alarak asliye ticaret mahkemeleri bünyesinde bir ihtisaslaşma getirmiştir. Böylelikle, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun, konkordato talepleri özelinde asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında bir dağılımı yaptığını söyleyebiliriz. Öte yandan asliye ticaret mahkemesinin daireleri arasındaki işlerin, dava konusunun niteliğine göre belirlenmesi ve daireler arasında ihtisaslaşmanın sağlanması, tek başına daireler arasındaki ilişkinin niteliğinin "görev" ilişkisi olduğunu göstermez. Zira görev, bir davaya dava konusu itibariyle hangi mahkemenin bakacağını

⁶⁹ Kemal Gözler, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, 25.B., Ekin Yayınevi, 2020, s. 414-415; Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, 15.B., Yetkin Yayınları, 2014, s. 135.

⁷⁰ Gözler, s. 415. Öğretide *Gözler*, tabîî hâkim ilkesinin ihlâlüne örnek olarak İstiklal Mahkemeleri'ni ve Yüksek Adalet Divanı'nı verirken, sulh ceza hâkimliklerinin ise tabîî hâkim ilkesine uygunluğunu tartışmalı olarak görmektedir (Gözler, s. 415).

⁷¹ AYM. 23.12.2015, 2014/195, 2015/116 (RG. 29.01.2016, S. 29608).

belirtir ancak Hâkimler ve Savcılar Kurulu, konkordato taleplerine hangi mahkemenin bakacağını değil kanunla kurulmuş görevli mahkemenin, yani asliye ticaret mahkemesinin, hangi dairesinin bakacağını düzenlemiştir. Başka bir deyişle, konkordato taleplerine bakacak olan ilgili daire yasal bir düzenleme ile değil, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun Birinci Dairesi'nin kararı neticesinde belirlenmiş olup müstakil bir iflâs-konkordato mahkemeleri kurulmamıştır. Ayrıca Hâkimler ve Savcılar Kurulu, asliye ticaret mahkemesi dairelerinin iş alanlarını sonradan değiştirebileceği için bu durum görev kurallarından da açıkça ayrılmaktadır⁷². Zira dairelerin iş alanlarının bu şekilde kanun değişikliğine gidilmeden her yıl değişebilmesi, her bir daire bakımından belirlenen iş alanının süreklilik ve kesinlik arz etmediğini göstermektedir (bkz. ve karşı. Yargıtay K. m. 14, 1)⁷³. Bir an için dairelerin iş alanlarının her yıl değişebilmesi, tabîi hâkim ilkesine ilişkin Anayasa hükmünün bir nevî dolanılıp hukukî güvenlik ilkesini tehlikeye düşürdüğü düşünülse de bu, doğru değildir. Zira tabîi hâkim güvencesi, özel mahkemelerin kurulmasına engel olmamakta, sadece görev kurallarına ilişkin kanunların geçmişe yürümesini önlemektedir. Neticede, konkordato taleplerinde görevli mahkemenin değişmediği ve kimsenin kanunen tâbi olmadığı bir mahkemeye çıkarılmadığı unutulmamalıdır.

Asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki, bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay daireleri arasındaki “iş bölümü” ilişkisine benzese de, aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır⁷⁴. Nitekim Yargıtay daireleri arasındaki ilişki kanundan kaynaklanırken; asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki, kanunun verdiği yetki ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun kararına dayanmaktadır. Öte yandan asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki, iş yükü ve dosya sayısında eşitliği sağlamaktan ziyade bazı dairelerin belirli konularda ihtisaslaşmasını ve uzmanlık alanlarının belirlenmesini esas aldığından, aynı yerdeki birden fazla asliye hukuk mahkemesi veya sulh hukuk mahkemesinin daireleri arasındaki ilişkiye

⁷² Anayasa Mahkemesi de verdiği bir kararında; aynı mahkemenin daireleri arasındaki ilişkinin teknik anlamda görev ilişkisi olmadığına, iş paylaşımını ifade ettiğine; bu nedenle, daireler arasındaki iş paylaşımının kanunla belirlenmesinin zorunlu olmadığına işaret etmiştir [bkz. AYM. 30.03.2012, 2011/29, 2012/49 (RG. 01.01.2013, S. 28515)].

⁷³ Postacıoğlu, *Usul*, s. 98; Baki Kuru, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C. 1, 4.B., Sevinç Matbaası, 1979, s. 61.

⁷⁴ Öğretide *Ermenek*, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun Kanun'dan aldığı yetkiyi kullanması ile asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında ortaya çıkan ilişkinin “iş bölümü” ilişkisi olduğu görüşündedir (Ermenek, *Dava*, s. 113).

nazaran daha geniş bir amacı bulunmaktadır.

Son tahlilde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından aynı yerdeki asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında yapılan belirlemenin ilk olarak “görev” ilişkisi olmadığını, sonrasında ise bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay daireleri arasındaki “iş bölümü” ilişkisine girmediğini ve son olarak da diğer mahkemelerin daireleri arasındaki “iş dağılımı” ilişkisi gibi olmadığını gerekçeleriyle birlikte belirttik.

İşte yukarıdaki farklılıklar ve benzerlikler göz önünde bulundurulduğunda, aynı yerdeki asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki ile asliye ticaret mahkemesi haricindeki diğer genel veya özel mahkemelerin kendi daireleri arasındaki ilişkinin ayrımını ortaya koymamız gerekir. Bu sebeptendir ki, asliye ticaret mahkemesi haricindeki aynı yerdeki genel veya özel mahkemelerin daireleri arasındaki ilişki sadece iş yükü ve dosya sayısı göz önünde bulundurularak yapıldığından bu ilişkiyi “*dar anlamda iş dağılımı*” olarak nitelendirmenin yerinde olacağı düşüncesindeyiz. Bununla birlikte, aynı yerdeki asliye ticaret mahkemelerinin dairelerinin arasındaki ayrımın ise diğer genel veya özel mahkemelerin kendi daireleri arasındaki ayrımdan farklı olarak ihtisaslaşmayı da sağlamaya çalıştığından ve işlerin türüne göre dağıtım yapıldığından iç ilişki bağlamında “*geniş anlamda iş dağılımı*” ilişkisi olduğu kanaatindeyiz.

IV. KONKORDATO TALEPLERİNDE GÖREVE VE İŞ DAĞILIMINA BAĞLI OLARAK ORTAYA ÇIKABİLECEK USULÎ MESELELER

A. Göreve Bağlı Olarak Ortaya Çıkabilecek Usulî Meseleler

Konkordato taleplerinde asliye ticaret mahkemesinin hiçbir şüpheye yer vermeden görevli kılınmış olmasının, ilk etapta herhangi bir problem doğurmayacağı düşünülse de konkordatonun niteliği ve konkordato süreci göz önünde bulundurulduğunda, konkordato talepleri özelinde görev kuralları ile ilgili bazı sorunların ortaya çıkması muhtemeldir.

Özel mahkemelerin bulunmadığı yerlerde, bu mahkemelerin görevli olduğu davalara bakan asliye hukuk mahkemesinin daireleri ile bu mahkemenin diğer daireleri arasındaki ilişkinin hukukî niteliği öğretide tartışmalıdır. Nitekim Önen, bu ilişkiyi “iş bölümü” ilişkisi olarak nitelendirmiştir⁷⁵. *Berkin*

⁷⁵ Önen, *Yargılama*, s. 47.

ise, davanın veya işin türüne göre asliye mahkemesinin dairelere ayrılması durumunda, bu daireler arasındaki ilişkinin görev ilişkisi olduğunu ve asliye mahkemesinin tek dairesinin bulunduğu yerlerde dahi, mahkemenin sıfatının davanın türüne göre değişeceğini ve davaya veya işe o ihtisas mahkemesi sıfatıyla bakan asliye mahkemesi dairesinin ticarî bir dava veya işte görevsizlik kararı verebileceğini ifade etmiştir⁷⁶.

Bir yerde, ayrıca kurulmuş olması halinde asliye ticaret mahkemeleri ile asliye hukuk mahkemeleri (veya diğer herhangi bir mahkeme) arasındaki ilişki görev ilişkisidir⁷⁷. Ancak ayrı bir asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde, konkordato talebi o yerdeki asliye hukuk mahkemesine yapılır. Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir konkordato talebinde görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez. Bu durumda asliye hukuk mahkemesi konkordato yargılamasını asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla inceler (TTK m. 5, 4)⁷⁸. Ne var ki, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu'nun 07.07.2021 tarih ve 608 sayılı kararı ile artık asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde yargı çevresi belirlenmiştir⁷⁹. Buna göre, asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri, kuruldukları ilin mülkî sınırlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş, bir ilde sadece tek bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa yargı çevresi o ilin mülk sınırları olarak belirlenmiş, eğer bir ilde birden fazla yerde asliye ticaret mahkemesi bulunuyorsa; il merkezinde bulunan asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevresi o ilin mülkî sınırları olarak, ilçelerde bulunan asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri

⁷⁶ Necmeddin M. Berkin, "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun Vazife Hükümleri ve Tatbikati", *İÜHF*, 18 (1-2), 1952, s. 190-191. Aynı yönde bkz. Ayşe Köme Akpulat, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 76.

⁷⁷ Öğretide *Postacıoğlu/Altay*, asliye ticaret mahkemelerinin kurulduğundan beri asliye hukuk mahkemelerinin bir dairesi olarak görevini yerine getirmesini doğru bulmakta ve bu sebeple aralarındaki ilişkinin görev ilişkisi olarak değiştirilmesini eleştirmektedir. Zira yazar, bu durumun görevsizlik kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulması sebebiyle davaların uzayacağını ve sürünçmede bırakılacağını ifade etmektedir (*Postacıoğlu/Altay*, s. 98).

⁷⁸ "... Konkordatonun tasdikine yetkili mahkeme, aynı yasanın 285/2 maddesine göre tacir olan borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesidir. Ancak, ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde bu görev TTK'nın 5. maddesi hükmünce Asliye Hukuk Mahkemeleri tarafından "Ticaret Mahkemesi" sıfatı ile yerine getirilir ..." (Y. 19. HD. 19.12.1991, 47/148, www.e-uyar.com).

⁷⁹ Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu, yeni kurulan (Alanya, Aydın, Balıkesir, Diyarbakır, Manisa, Muğla, Sakarya ve Tekirdağ) asliye ticaret mahkemeleri ile mevcut bulunan (Adana, Ankara, Ankara Batı, Antalya, Bakırköy, Bursa, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Gebze, İskenderun, İstanbul, İstanbul Anadolu, İzmir, Karşıyaka, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon) asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevrelerini belirlemiştir.

ise o ilçe ağır ceza mahkemesi yargı çevresi ve ilçeye bağlanması uygun görülen ilçe ağır ceza mahkemesi yargı çevresi olarak belirlenmiştir⁸⁰. O halde, Türk Ticaret Kanunu'nun 5. maddesi ile Hâkimler ve Savcılar Genel Kurulu'nun 608 sayılı kararı birlikte değerlendirilmelidir. Ezcümle, ayrı bir asliye ticaret mahkemesi bulunmayan Konya-Cihanbeyli Asliye Hukuk Mahkemesine konkordato talebinde bulunulmuşsa o mahkeme, asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla bu talebi incelemeyecek, Konya Asliye Ticaret Mahkemesi yargı çevresinin Konya ilinin mülkî sınırları olarak belirlenmesine ilişkin 608 sayılı karar uyarınca, konkordato talebine ilişkin dosyayı Konya Asliye Ticaret Mahkemesi'ne göndermelidir. Öte yandan Hakkâri'de asliye ticaret mahkemesi bulunmadığından, 608 sayılı karar açısından bir yargı çevresi de belirlenmemiştir. Bu sebeple Hakkâri Asliye Hukuk Mahkemesi'ne bir konkordato talebinde bulunulursa, o mahkeme görevsizlik kararı vermeyecek ve asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla konkordato talebini inceleyecektir (karş. TTK m. 5, 4).

Öte yandan bir yerde, asliye ticaret mahkemesi bulunmadığı için konkordato talebi, asliye hukuk mahkemesine yapıldıktan sonra o yerde asliye ticaret mahkemesi kurulursa, asliye hukuk mahkemesi kendiliğinden görevsizlik kararı verip⁸¹ “devir kararı”⁸² oluşturarak, konkordato dosyasını

⁸⁰ “Bir yerde asliye hukuk mahkemesinin, asliye ticaret mahkemesi sıfatı kullanarak ticari davaları görmekle görevli olabilmesi için bu yerde ayrı bir asliye ticaret mahkemesi bulunmaması gerekir. Dava tarihinde İnegöl'de ayrı bir asliye ticaret mahkemesi bulunmamasıyla birlikte dava tarihinden sonra Hâkimler ve Savcılar Genel Kurulunun 07.07.2021 tarih ve 608 sayılı kararı ile Bursa Asliye Ticaret Mahkemesi yargı çevresinin Bursa ilinin mülki sınırları olarak belirlenmesi nedeniyle İnegöl 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararın yürürlük tarihi olan 01.09.2021 tarihinden itibaren asliye ticaret mahkemesi sıfatını kullanabilmesi mümkün değildir” (Bursa BAM. 07.10.2021, 1672/1483, www.e-uyar.com).

⁸¹ “... feshi istenilen konkordato Asliye 5. Hukuk Mahkemesince tasdik edilmiş olup, bu defa aynı yerde asliye ticaret mahkemesi kurulmuş olmakla, artık asliye hukuk mahkemelerinin o yerdeki davalara ‘ticaret mahkemesi’ sıfatıyla bakmaları görevi sona ermiştir. Bu durumda, konkordatoyu ticaret mahkemesi sıfatıyla tasdik eden asliye hukuk mahkemesinin, İİK'nın 307. maddesine göre açılacak feshi davası için ‘aynı mahkeme’ olma sıfatı ortadan kalkmış olup, o yerde kurulan asliye ticaret mahkemesinin davaya bakma görevi doğmuştur. Mahkemece bu hususlar gözetilmeden ‘görevsizlik’ kararı vermesi usul ve yasaya aykırıdır.” (Y. 19. HD. 20.10.1992, 4/7: www.e-uyar.com).

⁸² Adli teşkilattaki değişiklik nedeniyle davanın veya işin başka bir mahkemenin görev veya yetki alanına girmesi hâlinde, davaya bakan mahkemenin dava dosyasını görevli veya yetkili mahkemeye göndermesi bir devir kararıdır. Devir kararı teknik anlamda bir görevsizlik veya yetkisizlik kararı olmayıp kanundan kaynaklanan zorunluluk sebebiyle verilen bir karardır. Bu nedenle devir kararı hakkında HMK'nın 20. maddesi uygulanmaz. Mahkemece dava dosyası kendisine devredildiğinden devreden mahkemenin yerine geçerek davayı kaldığı noktadan devam edilerek bir hükme varılması gerekir. Bkz. Y. 15. HD. 13.05.2004,

yeni kurulan asliye ticaret mahkemesine göndermelidir⁸³. Bu karar üzerine asliye ticaret mahkemesi, asliye hukuk mahkemesinin gönderdiği konkordato dosyasını kabul eder ve yargılamayı devam ettirir⁸⁴. Ne var ki, bu gönderme kararı bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesi uygulanmayıp dosyanın bizzat asliye ticaret mahkemesinin kendisine re'sen devredilmesi gerekir⁸⁵.

Konkordato talepleri başta olmak üzere, geçici veya kesin mühlet verilmesi, konkordato komiseri atanması, konkordatonun tasdik edilmesi veya feshedilmesi asliye ticaret mahkemesince bir başkan ve iki üye ile toplanacak heyetçe yürütülür ve sonuçlandırılır (bkz. 5235 s. K. m. 5, 3; 6545 s. K. m. 45). Aksi durum, yani sürecin tek hâkimle yürütülmüş olması, “mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması” sebebiyle hem istinaf hem de bozma sebebi teşkil eder (bkz. ve karş. HMK m. 375, 1/a)⁸⁶.

Yukarıda da belirtildiği üzere, 7101 sayılı Kanun'un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen iş dağılımına göre, UYAP üzerinden yapılan konkordato talebinden sonra borçlu bu talebinden feragat etmiş ve akabinde yeniden konkordato talebinde bulunmuş olsa dahi bu yeni konkordato talebi yine aynı (yani

---

1709/2707; Y. 15. HD. 18.06.2004, 1713/3439; YHGK. 28.09.2005, 15-473/530: www.e-uyar.com.

⁸³ Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, s. 149; Kuru, *El Kitabı*, s. 142; Baki Kuru, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C. I, Evrim Yayınevi, 1990, s. 445 vd.; Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku*, C. III, Evrim Yayınevi, 1993, s. 2656, dn. 21. “...Davacı alacaklı, dava tarihinde doğru mahkemede dava açmış ise de sonradan Ticaret Mahkemesinin kurulması ve iflâs davası da iki tarafın arzusuna tâbi olmayan bir dava türü olduğundan, iflâs davasına ilişkin dosyanın görevli asliye ticaret mahkemesine resen gönderilmesi gerekir.” (Y. 11. HD. 20.02.1989, 9872/956: www.e-uyar.com). Aynı yönde bkz. Y. 23. HD. 28.02.2017, 2525/613; Y. 23. HD. 28.02.2017, 4898/614; Y. 11. HD. 19.06.1990, 3783/4916: www.e-uyar.com.

⁸⁴ “... Kamu düzenine ilişkin yetki veya görev söz konusu olduğu durumlarda; özel yetkili ve görevli mahkeme dava sırasında yeni kurulduğu takdirde, dosyayı resen bu mahkemeye devir kararı ile göndermek gerekir. Bu durumda, HUMK m. 193 (HMK m. 20) uygulanmaz.” (YİBK. 18.06.1958, 21/10: www.e-uyar.com).

⁸⁵ Oğuz Atalay, *Borca Batıklık ve İflâsın Ertelemesi*, 2.B., Güncel Yayınevi, 2007, s. 113; Barış Toraman, *İcra ve İflâs Kanunu'na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflâsın Ertelemesi Talebi*, Yetkin Yayınları, 2007, s. 105; İbrahim Ermenek, *İflâsın Ertelemesi*, Adalet Yayınları, 2010, s. 236; Sümer Altay, *İflâs Hukuku C. I*, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 82; Serhat Kırtıloğlu, *İflâs Davası*, Adalet Yayınları, 2009, s. 98.

⁸⁶ Öğretilen *Kuru*, bir yerdeki tek hâkimli asliye ticaret mahkemesi ile toplu asliye ticaret mahkemesi arasındaki ilişkinin görev ilişkisi olduğu görüşündedir (Kuru, *Ders Kitabı*, s. 85). Öte yandan *Erdoğan/Bulut* ise asliye ticaret mahkemelerinde heyet ile tek hâkim arasındaki ilişkiyi, “işlev itibarıyla yetki kuralları” olarak açıklamıştır (Erdoğan/Bulut, s. 106).

feragat edilen dosyanın olduğu) daire tarafından incelenecektir (bkz. Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri Yön. m. 104; 199). Ezcümle borçlu, konkordato talebinde bulunmuş ve dosyası tevzi üzerine Ankara 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gelmiş ise, söz konusu konkordato talebinden feragat edildikten sonra aynı yerde yeniden bir konkordato talep edilirse, her iki dosyada da borçlu olarak yer alan gerçek veya tüzel kişi aynı olduğundan, konkordato dosyası tevzi tarafından yine Ankara 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gönderilecektir. UYAP'ın dosyayı aynı daireye göndermesi ile uygulamada yaşanabilecek kötü niyetli davranışların önüne geçilmiş ve sürecin borçlu tarafından yönlendirilmeye çalışılması ile konkordato taleplerinde asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında seçim yapılarak ilgili dairenin değiştirilmesi engellenmiştir.

Her ne kadar iflâsın ertelenmesi müessesesi, 7101 sayılı Kanun'la kaldırılmış olsa da⁸⁷ halen mahkemelerde görülmekte olan iflâsın ertelenmesi talepleri bulunmaktadır. İflâsın ertelenmesi devam ederken, iflâsa tâbi borçlu, konkordato talebinde bulunarak alacaklıları ile anlaşmak isteyebilir⁸⁸. Böyle bir durumda görevli mahkemede bir değişiklik olmadığından, asliye ticaret mahkemesi konkordato sürecinde de pekâlâ görevine devam edecektir. Ancak 7101 sayılı Kanun'un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, iflâsın ertelenmesi talepleri hakkında talep tarihinde yürürlükte bulunan hükümler uygulanacağından, mahkemeler derdest dava dosyalarını bu karara dayanarak, üç ve daha az asliye ticaret

⁸⁷ 31.07.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınmasına ve Bazı Kanunlar Değişiklik Yapılmasına Dair 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "İflâs Erteleme" başlıklı 4. maddesinde "Olağanüstü halin devamı süresince, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 179. maddesi uyarınca sermaye şirketleri ile kooperatifler tarafından iflâsın ertelenmesi talebinde bulunulamaz; bu yönde yapılan talepler mahkemelerce reddedilir" hükmüne yer verilerek, olağanüstü hal süresince iflâsın ertelenmesi talep edilmesi yasaklanmıştır. 2018 yılında ise 7101 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nun 179. maddesinde bulunan sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflâsı ve iflâsın ertelenmesi başlıklı madde değiştirilmiş ve madde metninde sadece iflâs müessesesine yer verilmiştir. Aynı şekilde, iflâsın ertelenmesi sürecinin düzenlendiği İcra ve İflâs Kanunu'nun 179/a, 179/b ve 179/c maddeleri de 7101 sayılı Kanun'un 65. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

⁸⁸ "...borçlunun iflâsın açılmasından sonra dahi konkordato akdetmek hakkı mevcut olduğuna göre, henüz iflâs davasının derdest olduğu bir evrede konkordato süreci sonucunun beklenmesi ... gereklidir..." (Y. 11. HD. 22/06/1990, 4550/3151: www.e-uyar.com). Aynı önde bkz. İstanbul BAM, 17. HD. 17.01.2019, 2018/2807, 2019/41: www.e-uyar.com; İstanbul BAM, 17. HD. 17.01.2019, 2018/3168, 2019/32: www.kazancı.com.tr. Ayrıca bkz. İsmet Sayhan, *Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflâs ve İflâsın Erteleenmesi*, Yetkin Yayınları, 2016, s. 195; benzer yönde bkz. Öztekin, *Konkordato*, s. 94-101.

mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesine, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerine göndereceklerdir. Ezcümle, iflâsın ertelenmesi talebi Ankara 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde görülürken konkordato talep edilmiş ise, ilgili dosya Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi'nin (1), (2) ve (3) numaralı dairelerinden birine gönderilmeli ve bu dairece derhal iflâs kararı verilmeyerek konkordato sürecine devam edilmelidir⁸⁹.

Görev, mahkemeye ilişkin bir dava şartı (HMK m. 114, 1/c) olduğundan, konkordato talebinin yapıldığı mahkeme, görevli olup olmadığını konkordato sürecinin her aşamasında kendiliğinden araştırabilir (HMK m. 115, 1). Bununla birlikte, konkordato talep eden borçlu veya alacaklı ile ön proje kapsamında alacaklı olduğu belirtilen ya da alacaklı olduğunu yaklaşık dahi olsa ispatlayabilen alacaklılar, konkordato sürecinde müdahil olarak yer almasalar da, konkordato talebinin asliye ticaret mahkemesine yapılması gerektiğini ileri sürerek görev itirazında bulunabilirler (HMK m. 115, 1).

Ancak unutulmamalıdır ki, kendiliğinden ya da talep üzerine görevsizlik kararı veren mahkeme, sadece bu kararları vermekle yetinmeli, ayrıca borçlunun konkordato talebini şeklen veya esasen inceleyip, konkordato

---

⁸⁹ “İflâs erteleme davalarında da davacı borca batık şirketin, alacaklılarla anlaşığı, borçlarını yapılandırdığı, uzun taksitlere bağladığı bilinmektedir. İflâs erteleme davası devam ederken, davacı borçlunun, alacaklılar ile Konkordato yapmak suretiyle anlaşmaya çalışmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Kaldı ki, 7101 sayılı yasa ile değişik İİK.nun 285 ve devamı maddelerinde Konkordato hükümleri düzenlenmiş olup, iflâs erteleme davası devam eden şirketin Konkordato talep edilemeyeceğine ilişkin bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu nedenle; mahkemece yapılacak iş, Konkordato talebi üzerine işin esasına girilerek İİK.nun 286. maddesindeki belgelerin eksik olup olmadığını kontrol ederek devamı maddelerce gerekli işlemleri yürütmek gerekirken hatalı değerlendirme ile iflâs erteleme ve Konkordato talepli davanın aynı anda uygulanmasının mümkün olmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.” (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 17. HD. 17.01.2019, 2018/2807, 2019/41: www.e-uyar.com). Aynı yönde ilk derece mahkemesi kararı için bkz. “Davacının iflâsın ertelenmesi davasının yargılaması sırasında konkordato talebinde bulunduğu ve mahkemece talebin incelenerek şirket hakkında geçici koruma mühleti verilerek gerekli ihtiyati tedbir kararlarının verilip komiser atandığı anlaşıldığından, konkordato davasının sonucunun bekletilmesi mesele yapılmasının erteleme davasının sonucunu esastan etkilemeyeceği, bekletilmesi mesele yapılmayarak, yeni bir hukukî düzenleme ile uygulamaya konulan konkordato kurumunun yasal düzenlemenin amacı da nazara alınarak şirket hakkında iflâs kararı verilmeyerek geçici mühletin veya geçici mühletten sonra verilecek kesin mühletin kaldırılması halinde verilecek iflâs kararının konkordatoyu inceleyen mahkemece verilmesi gerektiği sonucuna varılarak iflâsın ertelenmesi davasının reddine ve iflâs kararı verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği” (İstanbul Anadolu 9. Asliye Ticaret Mahkemesi, 19.12.2018, 2015/85, 2018/1250: www.e-uyar.com).

sürecine ilişkin herhangi başkaca bir karar vermemelidir⁹⁰. Ezcümle görevsiz mahkeme, konkordato talebine eklenecek belgelerin (İİK m. 286) eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit etse veya konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunu anlamış olsa bile geçici veya kesin mühlet kararı vermemelidir (İİK m. 287, 1; 289, 3).

Mahkemenin görevsizlik kararı vermesi hâlinde, bu karar süresi içinde⁹¹ istinaf yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; istinaf yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde görevsizlik kararı veren mahkemeye başvurularak, konkordato talebine ilişkin dosyanın asliye ticaret mahkemesine gönderilmesinin borçlu veya yukarıda bahsi geçen alacaklılardan herhangi biri talep edilmesi gerekir (HMK m. 20, 1 kıyasen).

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen iki haftalık kesin süre içinde, konkordato talebine ilişkin dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesi için görevsizlik kararı veren mahkemeye başvurulmuşsa, asliye ticaret mahkemesinde geçerli olacak konkordato talebi, görevsiz mahkemeye yapılan ilk talebin devamı sayılır. Ancak görevsizlik kararının geçici mühlet kararından önce verilmesi hâlinde, görevsiz mahkemeye borçlu tarafından sunulan belgeler (İİK m. 286) her ne kadar geçerliliğini korusa da bu süreç içinde güncelliğini yitirmiş olabileceğinden, borçlunun başvuru dosyasına güncel belgeler sunması gerekebilir.

Elbette burada akla gelen bir diğer soru ise, konkordato talebinin görevsiz mahkemeye yapılan ilk talebin devamı sayılması hâlinde, görevsiz mahkeme tarafından verilen geçici veya kesin mühletin akibetinin ne olacağıdır? Görevsiz mahkeme tarafından yapılan “mahkeme usul işlemleri” kural olarak geçersiz olacağından, görevsiz mahkemece verilen geçici veya

⁹⁰ Benzer yönde bkz. “Konkordato isteyen hakiki şahıslar A..., N... ve Ş...’e verilen konkordato mehlinin yetkisiz olarak verildiğinin kabul edildiği ve bu nedenle kaldırıldığı cihetle, bu şahıslar hakkında “talep halinde dosyanın ikametgahları olarak kabul edilen yetkili Kadıköy Tetkik Mercine (Asliye Ticaret Mahkemesine) gönderilmesine” karar verilmesi gerekirken, “mehil talebinde haklı olup olmadıklarının, iyiniyetli bulunup bulunmadıklarının” da tetkiki ile yetkisiz olarak bu hususlarda karar verilmesi isabetsizdir” (Y. 12. HD. 06.06.1989, 3919/8406: www.e-uyar.com).

⁹¹ Asliye ticaret mahkemesinin konkordato talebi hakkında verdiği görevsizlik ve yetkisizlik kararlarına karşı, bu kararların tebliğinden itibaren iki haftalık süre içinde istinaf yoluna başvurulur (HMK m. 345). Zira İcra ve İflâs Kanunu’nda konkordatoda kanun yollarını düzenleyen 293, 2. ve 308/A maddelerinde istinaf yoluna başvuru süresinin on gün olduğu açıkça belirtilmiştir. Görevsizlik ve yetkisizlik kararlarında ise ayrıksı bir düzenleme olmadığından, burada iki haftalık genel istinaf süresinin geçerli olması gerekir.

kesin mühlet kararı da kural olarak geçersizdir. Bununla birlikte, görevsiz mahkemece verilen mühlet zarfında geçen zaman, görevli mahkemenin yeni baştan vereceği mühletin hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır. Yani görevli mahkemenin vereceği mühlet, görevsiz mahkemenin verdiği mühlet süresinin kaldığı yerden değil, baştan başlayacaktır. Ayrıca mühlet kararı veren görevli mahkeme, konkordato komiserlerinin atanması işlemini de yenilemeli ve yine bu doğrultuda ya görevsiz mahkemenin atadığı komiserleri yeniden görevlendirmeli ya da yeni komiserler atamalıdır. Tabii ki görevli mahkeme, görevsiz mahkeme tarafından verilen geçici veya kesin mühlet kararını iptal etmeyip aynı mühlet kararı ve bu mühlet kararına bağlı olarak borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli görülen bütün tedbirlerin devamı üzerinden de konkordato sürecinin devamına karar verebilir.

Buna karşılık, süresi içinde ve usulüne uygun olarak HMK m. 20, 1 uyarınca gereken işlemler yapılmamış ise görevsizlik kararı veren mahkeme, “konkordato talebinde bulunulmamış sayılmasına” karar verir (HMK m. 20, 1 kıyasen)⁹². Bu karar neticesinde verilen geçici veya kesin mühlet ile bu mühletin etkileri ile mühlete ilişkin tedbirler ise kendiliğinden kalkar ve konkordato talebinde bulunan borçlu veya alacaklı yatırmış oldukları masraflara kendileri katlanırlar. Mahkemenin görevsizlik kararı, usule ilişkin bir nihaî karar olduğundan ve kesin hüküm teşkil etmediğinden, yeniden konkordato talebinde bulunulmasına da kanunen bir engel bulunmamaktadır.

Konkordato talebi ancak görevli ve yetkili mahkemeye yapılır (İİK m. 285, 3). Konkordato talebinde bulunulması, bir çekişmesiz yargı işi olduğundan, konkordato talebinin hakem huzurunda görülmesine ilişkin bir tahkim sözleşmesi yapılması mümkün değildir⁹³. Zira tahkim, sadece

---

⁹² “... HMK m. 20 uyarınca taraflarca dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesi için talepte bulunulması gerektiği, dosyada bu yönde herhangi bir talebin bulunmadan, mahkemece talep olmaksızın resen dosyanın gönderildiği ve talep için öngörülen iki haftalık sürenin de dolduğu anlaşıldığından, konkordato davasının açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerektiği ...” (İstanbul Anadolu 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, 24.12.2018, 1553/1356: www.e-uyar.com).

⁹³ Baki Kuru, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C. VI, 6.B., Demir Müşavirlik, 2001, s. 5918, 5951; Kuru, *Nizasız Kaza*, s. 171; Ansay, 1960, s. 402; Üstündağ, *Usul*, s. 945; Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 1070; Önen, *Yargılama*, s. 351; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, s. 770; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayyavaz/Hanağası, *Usul*, s. 805; Fatih Aydemir, *Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi*, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 241; Süha Tanrıver, “Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmeleri ve Tahkim” Suna Subaşı (Ed.), *Makalelerim I*, Asil Yayın Dağıtım, 2005, s. 125-150), s. 134; Emrah Öztürk, *Medeni Usul Hukukunda İlk İtirazlar*, Yetkin Yayınları, 2014, s. 113.

çekişmeli yargıya tâbi uyuşmazlıklar hakkında geçerli olup (bkz. ve karşı. HMK m. 408) çekişmesiz yargıya tâbi işlerin tahkim yolu ile çözümlenmesi kararlaştırılsa dahi, bu sözleşme herhangi bir sonuç doğurmaz. Ancak, hakem veya hakem kurulu konkordato talebini karara bağlamış ise konkordatoya ilişkin talepler Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığından, bu yönde verilen kararlar sebebiyle pekâlâ iptal davası açılabilir (HMK m. 439, 2/g).

Asliye ticaret mahkemesi, her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde kurulduğundan, ülkemizin birçok yerinde asliye ticaret mahkemesi bulunmamaktadır. Özellikle ticarî davaların ve işlerin sayısında son yıllarda yaşanan büyük artış göz önünde bulundurulduğunda, bu mahkemelerin adli yargı sistemi içindeki rolü ve önemi bir kez daha anlaşılmaktadır⁹⁴.

Ne var ki, bu mahkemelerin ülke genelinde her yerde bulunmaması, ticarî hayatın ve buna bağlı olarak ekonomik alandaki gelişmelerin ve değişimlerin bu kadar hızlı ilerlediği ülkemizde hukuk güvenliği ve adil yargılanma ile ilgili bazı hukukî sorunlara ve belirsizliklere de yol açmaktadır.

Belirli uyuşmazlıklara bakmakla görevlendirilen özel bir mahkeme olan asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde, aynı diğer ihtisas mahkemelerinde olduğu gibi, asliye hukuk mahkemesi görevli hale gelmekte ve asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla yargılama yapmaktadır (bkz. TTK m. 5, 4). Yani asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki konkordato talepleri, bir nevi zorunluluktan, asliye hukuk mahkemesi tarafından incelenip karara bağlanmaktadır (bkz. TTK m. 5, 4).

Bu bakımdan asliye ticaret mahkemesi olan yerlerde heyet halinde görülmesi gereken konkordato taleplerine, asliye ticaret mahkemesi olmayan yerlerde tek hâkimli asliye hukuk mahkemesi tarafından bakılması birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Nitekim asliye hukuk mahkemesinin, konkordato gibi girift ve multidisipliner bir konuda görev almasının, uygulamada bazı sorunların ve kötü niyetli davranışların ortaya çıkmasına sebebiyet verdiği görülmektedir. Nitekim kötü niyetli bir borçlunun, yerleşim yerini veya işlem merkezini asliye ticaret mahkemesinin olmadığı bir yere

⁹⁴ Türkiye genelinde, asliye ticaret mahkemelerindeki dosya sayısı 2013 yılında 157.477 iken 2020 yılında ise bu sayı 194.397'e yükselmiştir. Öte yandan dosya sayısında artış, bir dosyanın ortalama görülme sayısını da doğrudan etkilemiştir. Nitekim 2013 yılında bir dosya ortalama 311 günde görülürken, 2020 yılında ise bu süre 586 güne çıkmıştır (Adli İstatistikler 2020, Ankara Hizmete Özel, Ankara 2020, s. 183).

taşıdıktan sonra, kendisi bir nevi görevli mahkemeyi asliye hukuk mahkemesi olarak belirleyerek, konkordato taleplerinde asliye hukuk mahkemesinin görevli olmasını sağlayabilmektedir.

Bilindiği üzere iflâsın ertelenmesi müessesesinin yürürlükte olduğu dönemde uygulamada yaşanan en büyük sorunlardan biri, şirketlerin işlem merkezlerini değiştirerek istedikleri yerden iflâsın ertelenmesi taleplerinde bulunmaları ve fakat bu durumu engelleyen herhangi yasal bir düzenleme olmamasıydı. Ezcümle şirketin merkezi, İstanbul-Bakırköy’de olmasına rağmen, sırf iflâsın ertelenmesi talebi neticesinde tek hâkimli asliye hukuk mahkemesinden olumlu karar alabilmek ümidiyle, şirket merkezinin birkaç gün önce İstanbul-Kadıköy’e taşındığı ve buradan talepte bulunulmak istendiği herkesçe bilinen bir durumdur.

Konkordato taleplerinde borçlunun işlem merkezinin bulunduğu yerin veya yerleşim yerinin yetkili mahkeme olarak düzenlenmesinin sebebi, sadece konkordato talep eden alacaklının veya borçlunun değil, borçlunun tüm alacaklıların ve borçlu ile hukukî ilişkiye girmeyi isteyebilecek tüm üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması gereğinden kaynaklanmaktadır⁹⁵.

Bu sebeple konkordato talepleri açısından uygulamada aynı kötü niyetli davranışlarla karşılaşmak mümkün olabileceğinden, kısa bir süre önce adres değişikliği yapan bir şirketin veya gerçek kişinin, yetkili mahkemeyi belirlemek suretiyle görevli mahkemeyi de tayin etmesi yönündeki kötü niyetini bertaraf etmek adına özellikle konkordato taleplerinde yetki kurallarına ilişkin yasal bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Zira İcra ve İflâs Kanunu’nda, borçlunun işlem merkezini talebin yapıldığı asliye ticaret mahkemesinin yargı çevresinde belli bir süreden beri bulunması zorunluluğu öngörülmemiştir.

İflâsın ertelenmesi taleplerinin yoğun olduğu dönemde Yargıtay bu mesele ile ilgili olarak, şirket merkezinin iflâsın ertelenmesi talebinde bulunmadan kısa bir süre önce, başka bir yere taşınıp, daha sonra orada iflâsın ertelenmesi talebinde bulunmuş olmasının, mahkemece iflâsın ertelenmesi kararı verilmesine engel teşkil etmeyeceğine⁹⁶ ancak şirket merkezinin iflâsın ertelenmesi talebinden kısa bir süre önce nakline rağmen, şirketin eski adresinde faaliyetine devam etmesi hâlinde, şirketin kötü niyetli sayılacağına

---

⁹⁵ Millet Meclisi Adalet Komisyonu gerekçesi. Baki Kuru, “İflâs Takibi ve Dâvasında Yetki (Salâhiyet Kaideleri)”, *İmran Öktem’e Armağan*, Sevinç Matbaası, 1970, s. 521, dn. 33.

⁹⁶ Y. 19. HD. 03.03.2010, 11672/2264; Y. 19. HD. 12.11.2009, 8426/10450: www.e-uyar.com.

ve şirketin iflâsın ertelenmesi talebinin reddedilip iflâsına karar verilmesi gerekeceğine karar vermiştir⁹⁷.

Konkordato müessesesinin, borçlu ile alacaklıların menfaatleri arasında hassas bir dengeye dayanması, konkordatonun tamamen borçlunun menfaatlerini gözeten ve alacaklıların menfaatlerini dikkate almayan bir görünüme bürünmemesi ve borçlu ile alacaklılar arasındaki dengenin bozulmaması açısından, derhal İcra ve İflâs Kanunu'nun 285. maddesine, borçlunun işlem merkezinin talebin yapıldığı asliye ticaret mahkemesinin yargı çevresinde belli bir süreden beri bulunması zorunluluğuna ilişkin bir hüküm getirilmelidir.

Hâlbuki bu önermiş olduğumuz düzenlemenin benzeri, iflâsın ertelenmesinin uygulandığı dönemde İcra ve İflâs Kanunu'nda zaten mevcuttu. Nitekim 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁹⁸'la İcra ve İflâs Kanunu'nun mülga 179. maddesinin birinci fıkrasında, idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler ya da alacaklılardan birinin, şirket veya kooperatifin malî durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna dair bir iyileştirme projesini son bir yıldan uzun süre ile şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye sunarak iflâsın ertelenmesini isteyebileceği hüküm altına alınmıştır. İşte bu mülga düzenleme de göz önünde bulundurularak, “Konkordato talebi, borçlunun son bir yıldan uzun süre ile işlem merkezinin bulunduğu yerdeki veya yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesine yapılmalıdır.” şeklinde bir düzenlemenin ivedi bir şekilde yapılması, olası kötü niyetli davranışları bir nebze olsa dahi engelleyebilecek olsa da bu çözüm önerisi dahi, her konkordato talebinin asliye ticaret mahkemesinde görülmesini sağlamayacaktır⁹⁹. İşte tam da bu noktada, yeni kurulan ve mevcut bulunan asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevrelerinin belirlenmesine ilişkin Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu kararı Resmî Gazete'de yayımlandı¹⁰⁰. Buna göre, yeni kurulan Alanya, Aydın, Balıkesir, Diyarbakır, Manisa, Muğla, Sakarya ve Tekirdağ asliye ticaret mahkemeleri ile mevcut bulunan Adana, Ankara, Ankara Batı, Antalya, Bakırköy, Bursa, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Gebze,

⁹⁷ Selçuk Öztekin, “İflâsın Ertelenmesi”, *Bankacılar Dergisi*, (59), 2006, s. 59. Aynı yönde bkz. Y. 19. HD. 12.04.2010, 2287/4232: www.e-uyar.com.

⁹⁸ RG. 09.08.2016, S. 29796.

⁹⁹ Aynı yönde bkz. Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra*, s. 637-638; Sarısözen, s. 137.

¹⁰⁰ RG. 08.07.2021, S. 31535.

İskenderun, İstanbul, İstanbul Anadolu, İzmir, Karşiyaka, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri belirlendi. Karara göre asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri, kuruldukları ilin mülkî sınırlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş, bir ilde sadece tek bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa yargı çevresi o ilin mülkî sınırları olarak belirlenmiş, eğer bir ilde birden fazla yerde asliye ticaret mahkemesi bulunuyorsa; il merkezinde bulunan asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevresi o ilin mülkî sınırları olarak, ilçelerde bulunan ticaret mahkemelerinin yargı çevreleri ise o ilçe ağır ceza mahkemesi yargı çevresi ve ilçeye bağlanması uygun görülen ilçe ağır ceza mahkemesi yargı çevresi olarak belirlenmiş ve kararın 01.09.2021 itibariyle uygulanmasına karar verilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu'nun 608 sayılı kararı, yukarıda ifade ettiğimiz çekincelerimizi bir nebze gidirmiş olsa da söz konusu kararın, adalete erişim ve adil yargılanma (AY m. 36, AİHS m. 6) ile usul ekonomisi ilkesi (HMK m. 30) noktalarında bazı sorunları da beraberinde getireceği söylenebilir. Nitekim temelini Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen "sosyal devlet ilkesi"nden alan adalete erişim hakkı, hakların daha etkin kullanılmasını ve herkesin eşit ölçüde adalete erişmesini sağlamak için ortaya çıkmıştır¹⁰¹. Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun kararı ile mevcut ve yeni kurulan asliye ticaret mahkemelerinin yargı alanlarının il mülkî sınırları esas alınarak çok geniş tutulması adalete erişimi şüphesiz oldukça zorlaştıracaktır. Geniş mülkî sınırlara sahip illerde adliyeler arasındaki uzaklık göz önünde bulundurulduğunda, bağlı olunan adliyelere farklı ilçelerin geçilerek ulaşılmak durumunda kalınması, zaman, emek ve para kaybına (HMK m. 31) da neden olacaktır. Öte yandan uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesi, adalete erişim hakkının temel unsurlarından olup söz konusu karar ile adalete erişim oldukça zorlaşacak ve yargılamada muhtemel gecikme ve aksamalar da ortaya çıkacaktır (AY m. 36; AİHS m. 6).

B. İş Dağılımına Bağlı Olarak Ortaya Çıkabilecek Usulî Meseleler

Aynı yerde birden fazla bulunan asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sebeple, yukarıda "*geniş anlamda iş dağılımı*" olarak nitelendirmeye çalıştığımız bu sui generis ilişkinin, özelliklerinin belirtilmesi ve bu ilişki sebebiyle ortaya

---

¹⁰¹ Adalete erişim hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Özbek, "Sosyal Devletin Gereği: Adalete Erişim", *MİHDER*, 2 (4), 2006, s. 924-925.

çıkabilecek muhtemel sorunların da üzerinde durulması gerekmektedir.

Konkordato taleplerinde belirlenen dairelerden başka bir daireye konkordato talebinde bulunulması durumunda, dosya kendisine gönderilen daire ne yönde karar vermelidir?

Öncelikle belirtmeliyiz ki, UYAP üzerinden başvuru konkordato taleplerinde dava konusu bölümüne “konkordato” yazıldığı takdirde zaten sistem, bu konkordato talebinin incelenmesi için, üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesine, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerinden birine dosyayı gönderir. Yani, UYAP üzerinden açılan ve dava konusu bölümü doğru şekilde doldurulan konkordato taleplerinin asliye ticaret mahkemesinin görevli kılınmayan bir dairesine gönderilmesi mümkün değildir. Yukarıdaki ihtimal ancak sistemsel bir hata veya dava konusunun UYAP’a bilgisizlik ya da maddi bir hata neticesinde yanlış yazılması ile ortaya çıkabilir¹⁰².

Sistemin, bilgisizlik veya bir hata neticesinde konkordato talebini incelenmek üzere yukarıda bahsedilen dairelerden başkasına ataması hâlinde, kendisine konkordato dosyası gelen dairenin ne yönde bir karar vereceği öğretide tartışmalıdır. Bir görüş, böyle bir durumda görev kurallarına bağlanan sonuçların doğmayacağını, bu sebeple mahkemenin gönderme kararı vermesi gerektiğini ileri sürmüştür¹⁰³. Diğer bir görüş ise, özel olarak görevlendirilen bu dairelerin diğer dairelere nazaran ihtisas mahkemesi kimliği taşıdığına, bu daireler arasındaki ilişkinin görev kurallarına ilişkin olduğuna ve böyle bir durumda görevsizlik kararı verilmesi gerektiğine işaret etmiştir¹⁰⁴.

Kanaatimizce, konkordato dosyası kendisine gönderilen ilgili asliye ticaret mahkemesi dairesi, geçici mühlete ilişkin kararını vermeden önce yapacağı inceleme neticesinde, “iş dağılımı” bakımından kendisini bu talebi incelemede görevli görmez ise gerekçesiyle birlikte “gönderme kararı” vererek, dosyayı iş dağılımı neticesinde görevli olduğu kanısına vardığı asliye

¹⁰² UYAP’a geçilmeden önce birden fazla asliye ticaret mahkemesinin bulunduğu yerlerde mahkemelerden biri nöbetçi olarak çalışır ve asliye ticaret mahkemesinin görevine giren işleri “nöbetçi asliye ticaret mahkemesi” dağıtır. Yani dava açarken veya talepte bulunurken dilekçe genel olarak o yer asliye ticaret mahkemesine yazılır ve mahkemeler arasındaki iş yüküne göre dağıtılır.

¹⁰³ Levent Börü/ İlker Koçyiğit, *Ticari Dava*, Adalet Yayınları, 3.B., 2021, s. 898.

¹⁰⁴ Kurt Konca, *MİHBİR*, s. 20.

ticaret mahkemesinin ilgili dairesine gönderilmesi için tevzi bürosuna iade etmelidir¹⁰⁵. Gönderme kararı üzerine konkordato dosyası kendisine gelen daire, yeniden harç almadan, yapacağı inceleme neticesinde iş dağılımı uyarınca görevli olduğu kanaatine varırsa, artık konkordato talebi bu dairede incelenir ve karara bağlanır. Her ne kadar gerek Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda gerek 5235 sayılı Kanun'da "gönderme kararı"na ilişkin açık bir düzenleme bulunmasa da, burada ifade ettiğimiz "gönderme kararı" olması gereken hukuk bakımından mümkün olmalıdır. Gönderme kararı, niteliği itibariyle uyuşmazlığı sona erdiren esasa ilişkin bir nihai karar olmayıp esas konkordato dosyanın kapatılmasına ve sonlandırılmasına ilişkin usulî bir nihai karardır¹⁰⁶.

Öte yandan her ne kadar, 5235 sayılı Kanun'un 5. maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesinde, "Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır" hükmü uyarınca iş dağılımı neticesinde görevli olmayan dairenin bir an için gönderme kararı dahi veremeyeceği sonucuna ulaşılsa da, bu düzenlemenin dar yorumlanması gerektiğini söyleyebiliriz. Zira ilgili düzenleme, sadece iş dağılımı neticesinde konkordato taleplerine bakmakla görevli daire özelinde ele alınmış ve bu daire gerek konkordato taleplerine gerek konkordato haricinde başka bir ticarî davaya veya ticarî nitelikteki çekişmesiz yargı işine de bakmak zorunda olduğundan, konkordato talepleri için gönderme kararı veremeyeceğine işaret etmektedir. Ezcümle, tevzi neticesinde konkordato talebi 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne düşmüşse, bu daire konkordato talebini incelemek zorundadır. Ancak konkordato talebinin 7. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne düşmesi ihtimalinde ise, dairenin gönderme kararı vermesi gerekir.

Şayet, dosya kendisine gönderilen daire de iş dağılımı sebebiyle konkordato taleplerine bakamayacağı kanaatine varırsa, o daire de konkordato dosyasını konkordato taleplerine bakmakla görevli olduğunu düşündüğü daireye göndermelidir. Bunun üzerine dosya kendisine gönderilen daire de kendisini görevli görmeyip dosyayı yine ilk gönderme kararını veren mahkemeye gönderirse, dairenin tayininin artık Hâkimler ve Savcılar

¹⁰⁵ Yargıtay hukuk daireleri açısından verilen karar için bkz ve karşı. "...Uyuşmazlığın niteliğine ve tarafların sıfatına göre, dosyanın temyiz incelemesi Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin görevine girmektedir... Yukarıda açıklanan nedenlerle, dosyanın görevli Yargıtay 15. Hukuk Dairesi Başkanlığı'na gönderilmesine..." (Y. 11. HD. 08.11.2002, 11597/10142: www.kazanci.com).

¹⁰⁶ *Börü/Koçyiğit* ise gönderme kararının usule veya esasa ilişkin bir nihai karar olmayıp dosyanın kapatılmasına ilişkin bir karar olduğu görüşündedir (*Börü/Koçyiğit*, s. 898).

Kurulu'nun Birinci Dairesi tarafından yapılması gerektiği kanaatindeyiz (Nitekim bkz. HSKK m. 9, 1/f).

Konkordato dosyasının daireler arasında, yukarıda değindiğimiz ihtimaller dâhilinde, gidip gelmesi muhtemel hak kayıplarına sebep olabilse de daire, konkordato dosyasını iş dağılımı uyarınca görevli olduğu kanaatine vardığı ihtisas dairesine göndermeden önce konkordato sürecine bağlı olarak geçici veya kesin mühlet hakkında kararını vermemelidir (bkz. İİK m. 287, 1; 289, 3). Daire mühlet kararı verirse, verilen bu mühlet kararı konkordato dosyası kendisine gönderilen ihtisas dairesinde geçerliliğini korumaz.

Asliye ticaret mahkemesi dairesi, kendiliğinden veya talep üzerine dosyanın iş dağılımı uyarınca konkordato taleplerinde görevli daireye gönderilmesine karar verebilir. Her ne kadar iş dağılımına itiraz edilmesi mümkün değilse de burada aynı mahkemenin birden fazla dairesinin kurulmuş olmasının tek sebebi, iş yükünün dağıtılması ve azaltılması olmayıp aynı zamanda ihtisaslaşmanın sağlanmasıdır. Bu sebeple konkordato dosyasının bu konudaki ihtisas dairesi tarafından görülmesini isteyen borçlu veya ön proje kapsamında alacaklı olduğu belirtilen ya da alacaklı olduğunu yaklaşık dahi olsa ispatlayabilen alacaklılar, ihtisaslaşmaya dayalı bu iş dağılımına pekâlâ itiraz edebilmelidirler.

Ancak konkordato talebi hakkında, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun kararında belirtilen farklı bir dairenin inceleme yapmış ve karar vermiş olması tek başına istinaf sebebi sayılmaz¹⁰⁷. Zira aynı yerdeki asliye ticaret mahkemesinin daireleri arasında bir “görev” ilişkisi bulunmamakta, sadece aynı mahkemenin belirli dairelerinde belirli konularda ihtisaslaşmaya gidilmektedir. Öte yandan farklı bir dairenin bakıp karara bağladığı konkordato dosyalarında, Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru anlamında inceleyeceği bir hak ihlâlinden de bahsedilemez¹⁰⁸. Zira Anayasa Mahkemesi'nin görevi, usul kurallarının uygulanması konusunda derece

¹⁰⁷ Aynı yönde bkz. Şener, s. 227.

¹⁰⁸ Nitekim Anayasa Mahkemesi de benzer nitelikteki davalara karara bağlanması sürecinde Yargıtay daireleri arasında yorum farklılıkları olmasının, hukuki belirsizliğe yol açtığına ve bunun öngörülemez olduğuna, ancak benzer nitelikteki davalara Yargıtay'ın farklı dairelerinin bakmasının bu açıdan tek başına hak ihlâlî sayılmadığına karar vermiştir [AYM. B. No: 2013/6932, 06.01.2015, (RG. 09.05.2015, S. 29350)]. Benzer kararlar için bkz. B. No: 2014/1182, 22.09.2016; B. No: 2017/29896, 25.12.2018; B. No: 2016/69274, 05.03.2020; B. No: 2018/4928, 29.09.2020; B. No: 2019/2551, 19.11.2020 (<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr>). Ayrıca bkz. ve karşı. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu Gerekeç, Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara 1956, s. 21-22.

mahkemelerinin takdir ve değerlendirmelerini denetlemek olmayıp usule ilişkin uygulamanın başvuru hukukunun mahkemeye erişim hakkını Anayasa'ya aykırı olarak kısıtlayıp kısıtlamadığını denetlemektir¹⁰⁹.

Bir yerdeki asliye ticaret mahkemesi daire sayısı üçten fazla iken, bu dairelerden birinin veya daha fazlasının kapatılması neticesinde, daire sayısı üçe veya üçün altına düşerse, (2) ve (3) numaralı dairelerdeki konkordato taleplerinin akıbeti ne olacaktır?

Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesi, 7101 sayılı Kanun'un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu kapsamda görülmekte olan davalar bakımından konkordato talepleri hakkında talep tarihinde yürürlükte bulunan hükümlerin uygulanmasına, mahkemelerin derdest dava dosyalarının bu karara dayanarak anılan mahkemelere gönderemeyeceğine karar vermiştir. Bu sebeple yukarıdaki ihtimal gerçekleştiği takdirde, talep tarihinde yürürlükte bulunan hükümler uygulanacağından, diğer daireler konkordato talepleri hakkında gönderme kararı vermeyecek ve konkordato taleplerini inceleyip karara bağlayacaktır.

Öte yandan Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten sonra, yani 05.04.2018 tarihinden itibaren, yapılan konkordato talepleri ise bu karar uyarınca, üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesine, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerine tevzi edilmiştir.

Son olarak, aralarında bağlantı bulunan birden fazla kişinin (mesela şirket ile şirket ortağının) ayrı ayrı konkordato talebinde bulunmaları durumunda, konkordato talepleri aynı yerdeki asliye ticaret mahkemesinin farklı dairelerine düşerse, daire nasıl bir karar vermelidir?

Uygulamada borçlu şirketin konkordato talebinde bulunmasından sonra

---

¹⁰⁹ B. No: 2018/25694, 24.11.2021, § 31 (<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr>). Ayrıca Anayasa Mahkemesi, ilke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanmasının, delillerin değerlendirilmesinin, hukuk kurallarının yorumlanmasının ve uygulanmasının ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmamasının bireysel başvuru incelemesine konu olamayacağını ancak bunun tek istisnasının, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık bir keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olması gerektiği düşüncesindedir (B. No: 2012/1027, 12.02.2013, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr>).

şirket ortağı gerçek kişinin de konkordato talebinde bulunduğu görülmektedir. Şayet konkordato talepleri, aynı yerdeki asliye ticaret mahkemesinin farklı dairelerine düşmüş ve bu taleplerin dayanağını oluşturan konkordato ön projeleri arasında bir bağlantı (HMK m. 166, 4)¹¹⁰ varsa, konkordato sürecinin her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk konkordato talebinin yapıldığı dairede bu talepler birleştirilebilir. Birleştirme kararı, ikinci konkordato talebinin yapıldığı mahkemenin dairesi tarafından verilir ve bu karar, diğer daireyi bağlar (bkz. ve karş. HMK m. 166, 1).

SONUÇ

7101 sayılı Kanun ile konkordato taleplerinin incelenmesinde asliye ticaret mahkemeleri görevli kılınmıştır (İİK m. 285, 3). Yine 7101 sayılı Kanun'un 46. maddesiyle İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesinin ikinci fıkrasının, "Hâkimler ve Savcılar Kurulu, 26/09/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 5. maddesinin beşinci fıkrasındaki belirleme yetkisi kapsamında, konkordato konusunda uzman asliye ticaret mahkemesini, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki hafta içinde belirler." hükmü doğrultusunda, konkordato konusunda ihtisaslaştırılmış asliye ticaret mahkemelerinin belirlenmesi hususu Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesince görüşülmüştür. Bunun üzerine; adi konkordatodan kaynaklanan taleplerde, üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesinin; üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerinin ihtisas mahkemesi olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun konkordato talepleri özelinde, asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında bu şekilde bir belirleme yapması, öğretilde Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçeleriyle ciddi ölçüde eleştirilmiştir. Bununla birlikte kanaatimizce söz konusu belirleme, birçok yönden Anayasa'ya aykırı değildir.

Öncelikle Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından yapılan bu belirlemenin, asliye ticaret mahkemesinin sıfatında herhangi bir değişiklik meydana getirmediği ifade edilmelidir. Zira asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasında gerek iş yoğunluğunu dengeli bir şekilde dağıtmak gerek

¹¹⁰ Bağlantı kavramı için bkz. Ermenek, *Dava*, s. 144 vd.

mahkemelerin konkordato hukuku konusunda uzmanlaşmalarını sağlamak amacıyla 7101 sayılı Kanun tarafından verilen yetkiyi kullanan Hâkimler ve Savcılar Kurulu, kesinlikle yeni bir mahkeme ihdas etmemiştir. Öyle ki, asliye ticaret mahkemelerinin konkordato talepleri ile ilgili daireleri sadece konkordato talepleri ve konkordato hukuku alanındaki davalarda görev almamakta, aynı zamanda Türk Ticaret Kanunu uyarınca diğer tüm ticarî dava ile ticarî nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine de bakmaktadır. Bu sebeple Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun yaptığı belirleme ile konkordato hukukuna ilişkin uyumsuzlukları çözmekle görevli yeni bir ihtisas mahkemesi kurulmadığı, asliye ticaret mahkemelerinin (1), (2) ve (3) numaralı dairelerinin farklı türdeki mahkemeler olmayıp hepsinin aynı asliye ticaret mahkemesinin dairesini oluşturduğu kanaatindeyiz. Neticede bir mahkeme bünyesinde ihtisaslaşma sağlanması ile ihtisas mahkemesi kurulmasının birbirinden farklı olduğu unutulmamalıdır. Nitekim Hâkimler ve Savcılar Kurulu idarî işlem tesisi ile sadece aynı mahkeme içinde bir uzmanlaşma sağlamak istemiş ayrı bir mahkeme kurmamıştır.

7101 sayılı Kanun değişikliği öncesi dönemde, konkordatoya başvuru koşulları ve buna bağlı olarak yapılan konkordato başvurularının sayısının, iflas ve konkordato uyumsuzluklarına bakmakla görevli ihtisas mahkemelerinin kurulması ihtiyacından söz edebilmek için yeterli bir gerekçe oluşturmadığı söylenebilir. Ancak özellikle 7101 sayılı Kanun değişikliği sonrasında konkordato taleplerinde ortaya çıkan artış düşünüldüğünde, bu denli karmaşık bir yapıya sahip konkordato hukukuna ilişkin asliye ticaret mahkemeleri bünyesinde ihtisaslaşmaya gidilmesi, son derece yerinde bir tasarruf sayılmalıdır.

Nitekim konkordato talepleri İcra ve İflâs Kanunu'nda gösterilen mahkemeden başkaca bir mahkemeye değil yine asliye ticaret mahkemesine yapılmakta, sadece söz konusu talepleri o mahkemenin bu konu ile ilgili dairesi inceleyip karara bağlamaktadır. Bu bakımdan, asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki her ne kadar bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay hukuk daireleri arasındaki “iş bölümü” ilişkisine benzese de ortaya konulan farklılıklar sebebiyle bu ilişkinin “geniş anlamda iş dağılımı” ilişkisi olduğu görüşünderiz.

Son tahlilde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun mahkemeler arasında aynı zamanda ihtisaslaşmaya yönelik belirleme yapma yetkisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'na dâhil edilirse öğretilde mevcut duruma ilişkin

yapılan tartışmalar da sona erecektir.

Konkordato talepleri özelinde, asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişki bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Ancak bu sorunların çözümünde, asliye ticaret mahkemelerinin daireleri arasındaki ilişkinin bir görev ilişkisi olmadığı görüşünden yola çıkılması, şüphesiz bu sorunlara çözüm bulunmasını da kolaylaştıracaktır.

Konkordato talebi belirlenen daireden başka bir daireye düşerse ilgili daire, konkordato dosyası için “gönderme kararı” verir. Her ne kadar gerek Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda gerek 5235 sayılı Kanun’da “gönderme kararı”na ilişkin açık bir düzenleme bulunmasa da, burada ifade ettiğimiz “gönderme kararı” olması gereken hukuk bakımından mümkün olmalıdır. Öte yandan, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenen daireden farklı bir daire, önüne gelen konkordato talebini kabul eder ve incelerse, bu durum tek başına kaldırma veya bozma sebebi teşkil etmez.

Konkordato taleplerinin asliye ticaret mahkemesinden başka bir mahkemeye yapılması durumunda ise görev kuralları devreye girer ve bu kamu düzenine ilişkin kuralların özellikleri göz önünde bulundurularak muhtemel sorunlar çözülür. Bu bağlamda, görevsizlik kararı verilmesi hâlinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 20. maddesinin konkordato talepleri açısından da uygulanması gerekir. Ayrıca yerleşim yerinin veya işlem merkezinin değiştirilmesi suretiyle, konkordato taleplerinin asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlere taşınmasının da önüne geçilmesine yönelik gereken tedbirler bir an önce alınmalıdır. Bir bakıma, çalışmamızda değindiğimiz olumsuzlukları önlemek amacıyla, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu’nun asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevresinin belirlenmesine ilişkin 08.07.2021 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan kararı, pek çok tartışmayı da beraberinde getirmiştir.

KAYNAKÇA

- Adli İstatistikler 2020, Ankara Hizmete Özel, Ankara 2020.
- 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu Gerekçe, Adalet Bakanlığı Yayınları, 1956.
- Akil C, *Sorularla Konkordato Hukuku*, 2.B., Adalet Yayınları, 2020.
- Akkan M, “§2, §3, §4”, Hakan Pekcanitez, Muhammet Özekes, Mine Akkan and Hülya Taş Korkmaz (Ed.), *Medenî Usûl Hukuku, C.1*, 15.B, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s.77-431.
- Albayrak H, *İflâs Dışı Adi Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Yetkin Yayınları, 2020.
- Altay S, *İflâs Hukuku C. I*, Vedat Kitapçılık, 2004.
- Altay S/ Yeniocak A, *7101 Sayılı Kanun'la Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, 4.B., Vedat Kitapçılık, 2018.
- Ansay S Ş, *Hukuk Yargılama Usulleri*, 2.B., Milli Eğitim Basımevi, 1947. (Ansay, 1947).
- Ansay S Ş, *Hukuk Yargılama Usulleri*, 4.B., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1960. (Ansay, 1960).
- Aras A, *Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü*, Yetkin Yayınları, 2017.
- Arslan R/ Tanrıver S, *Yargı Örgütü*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2001.
- Arslan R/ Yılmaz E/ Taşpınar Ayvaz S/ Hanağası E, *İcra ve İflâs Hukuku*, 6.B., Yetkin Yayınları, 2020. (İcra)
- Arslan R/ Yılmaz E/ Taşpınar Ayvaz S/ Hanağası E, *Medenî Usul Hukuku*, 6.B., Yetkin Yayınları, 2020. (Usul)
- Aslan A Ç, “Prof. Dr. Necmeddin Berkin’in Medeni Usul Hukukunda Geniş Anlamda Yetki Kuralları ve Bu Bağlamda Görev Kurallarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, *DEÜHFD*, 22 (1), 2020, s. 321-356.
- Atalay O, *Borca Batıklık ve İflâsın Ertelenmesi*, 2.B., Güncel Yayınevi, 2007.
- Atalı M, *Genel Mahkemelerle Ticaret Mahkemeleri Arasındaki İşbölümü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1993.
- Atalı M/ Ermenek İ/ Erdoğan E, *İcra ve İflâs Hukuku*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2019. (İcra).
- Atalı M/ Ermenek İ/ Erdoğan E, *Medenî Usûl Hukuku*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2019. (Usul).
- Aydemir F, *Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi*, On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Baumbach A/ Lauterbach W/ Albers J/Hartmann P, *Zivilprozessordnung, 75. Auflage*, München 2017.
- Belgesay M R, *Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi Teoriler I*, 4.B.,

- İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1956. (Teoriler I).
- Belgesay M R, *Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1939.
- Belgesay M R, *Teorik ve Pratik Adliye Hukuku, C. I*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1935.
- Belgesay M R, “Davalar Nasıl Yürüyor? Daha Çabuk, Daha Garanti ile Yürümesinin Çareleri-Muhakeme Usulü Kanunu Projesi”, *İÜHFİM*, 15 (1), 1949, s. 198-229.
- Belgesay M R, “İhtisas Mahkemeleri ve Mahkemeler Arasındaki Vazife İhtilafları”, *İÜHFİM*, 9 (1-2), 1943, s. 249-256.
- Berkin N M, *İflâs Hukukunda Konkordato*, Üniversite Kitabevi Yayınları, 1948.
- Berkin N M, “Alman Hukukunda Vazife ve Salahiyet”, *Devletler Hususi Hukuku Ordinaryus Profesörü Muammer Raşit Seviğ’e Armağan*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1956, s. 277-294.
- Berkin N M, “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun Vazife Hükümleri ve Tatbikatı”, *İÜHFİM*, 18 (1-2), 1952, s. 188-214.
- Berkin N M, *Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi*, Filiz Kitabevi, 1981. (Rehber).
- Berkin N M, *Medeni Usul Hukuku Esasları*, Hamle Matbaası, 1969.
- Bilge N/ Önen E, *Medeni Yargılama Hukuku Dersleri*, Sevinç Matbaası, 1978.
- Börü L/ Koçyiğit İ, *Ticari Dava*, Adalet Yayınları, 3.B., 2021.
- Brandt J/ Sachs Michael, *Handbuch Verwaltungsverfahren Und Verwaltungsprozess*, Heidelberg 2009.
- Budak A C/ Karaaslan V, *Medeni Usul Hukuku*, 3.B., Adalet Yayınları, 2019.
- Budak A C, “Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı” Muhammet Özekes (Ed.), *Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-IV, Medeni Usul Hukukunda Çekişmesiz Yargı, İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi*, Ankara/30 Eylül-11 Ekim 2005, TBB Yayınları, 2007, s. 128-187.
- Budak A C, “Kılı Kırk Yarma Makinası” *Medeni Usul Hukukunda Kavram İctihadı Ve Menfaat İctihadı*, 1.B., Filiz Yayınları, 2021.
- Buruloğlu E/ Reyna Y, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, Yörük Matbaası, 1968.
- Coşkun M, *Konkordato ve İflâs*, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Ercan İ, *Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato*, Mimoza Yayınları, 2008.
- Erdoğan E/ Bulut U, “İşlev İtibariyle Yetki (Mahkemenin İşlevi)”, *MİHDER*, 14 (39), 2018, s. 91-130.

- Erkün A Ş, “Tatbikat Notları ve Her İşe Bakan Mahkemelerde Vazife İtirazı”, *AD*, 1938/1-2, s. 1381-1389.
- Ermenek İ, *İflâsın Ertelenmesi*, Adalet Yayınları, 2010.
- Ermenek İ, *Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması*, Yetkin Yayınları, 2014. (Dava).
- Görgün L Ş/ Börü L/ Toraman B/ Kodakoğlu M, *Medenî Usûl Hukuku*, 9.B., Yetkin Yayınları, 2020.
- Gözler K, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, 25.B., Ekin Yayınevi, 2020.
- Kale S, *Sorularla Konkordato* (İflas Dışı ve İflas İçı Adi Konkordato), On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Kale S, “İflas İçı Adi Konkordato Uygulamasında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar” Yasin Çevik and Menekşe Örmec (Ed.), *MİHBİR 13. Antalya Toplantısı, 9-10 Ekim 2015 Antalya*, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2017, s. 271-289.
- Kale S, “İsviçre İcra İflas Kanununun Adi Konkordato Hükümlerine Genel Bir Bakış”, *İMÜHFD*, 4 (2), Güz 2017, s. 153-169.
- Karamercan F, *Dava ve Cevap Dilekçesinin Unsurları-Somutlaştırma Yükü*, Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Karşlı A, *Medeni Muhakeme Hukuku*, 3.B., Alternatif Yayıncılık, 2012. (Karşlı, 2012)
- Karşlı A, *Medeni Muhakeme Hukuku*, 5.B., Filiz Kitabevi, 2020. (Karşlı, 2020)
- Kırtıloğlu S, *İflâs Davası*, Adalet Yayınları, 2009.
- Köme Akpulat A, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri*, On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Kurt Konca N, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Asliye Ticaret Mahkemeleri”, *TAAD*, (15), 2013, s. 79-125. (Asliye Ticaret).
- Kurt Konca N, “Asliye Ticaret Mahkemelerinde Yargılama Usulü”, *Özel Mahkemeler ve Özel Mahkemelerdeki Yargılama Usulü*, *MİHBİR XVII. Antalya Toplantısı/4-5 Ekim 2019*, Emsal Matbaa, 2021, s. 19-26. (MİHBİR).
- Kurt Konca N, *Ticarî Yargılama Hukuku*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002.
- Kuru B, “İflâs Takibi ve Dâvasında Yetki (Salâhiyet Kaideleri)”, *İmran Öktem’e Armağan*, Sevinç Matbaası, 1970, s. 511-523.
- Kuru B, *Nizasız Kaza*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1961. (Nizasız Kaza).
- Kuru B, *Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. I*, 4.B., Sevinç Matbaası, 1979.

- Kuru B, *Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. I*, Evrim Yayınevi, 1990.
- Kuru B, *Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. I*, 6.B., Demir-Demir Yayıncılık, 2001. (Usul C. I)
- Kuru B, *Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. VI*, 6.B., Demir Müşavirlik, 2001.
- Kuru B, *Medenî Usul Hukuku El Kitabı, C. I*, Yetkin Yayınları, 2020. (El Kitabı).
- Kuru B, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı*, 3.B., Yetkin Yayınları, 2019. (Ders Kitabı).
- Kuru B, *İcra ve İflâs Hukuku, C. II, İflâs ve Konkordato Hukuku*, Sevinç Matbaası, 1971.
- Kuru B, *İcra ve İflâs Hukuku, C. III*, Evrim Yayınevi, 1993.
- Önen E, *Medeni Yargılama Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1979. (Yargılama).
- Önen E, “İflâstan Sonra Konkordato”, *BATİDER*, 8 (3), 1976, s. 77-100. (Konkordato)
- Özbek M, “Sosyal Devletin Gereği: Adalete Erişim”, *MİHDER*, 2 (4), 2006, s. 907-927.
- Özbudun E, *Türk Anayasa Hukuku*, 15.B., Yetkin Yayınları, 2014.
- Özekes M, “HMK Bakımından Dava Dilekçesinde Eksiklik Halinde Yapılması Gereken İşlemler”, *DEÜHFD*, 16 (Özel Sayı), 2014, (Basım Yılı: 2015, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan), s. 263-300. (Dilekçe).
- Özekes M, “Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı” Muhammet Özekes (Ed.), *7101 Sayılı Kanun’la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Lexpera Seminer, İstanbul 4 Mayıs 2018, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 43-84.
- Özekes M/ Atalı M, “7036 Sayılı Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine Eleştiri, Değerlendirme ve Öneriler”, Ömer Ekmekçi, Ayşe Köme Akpulat, Özge Yıldız-Hakkakul, Ayşe Ledün Akdeniz, İrem Yayvak Namlı and Aslı Çalışkan (Ed.), *Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine Toplantısı (23 Aralık 2017)*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 41-122.
- Öztek S, “İflâsın Ertelenmesi”, *Bankacılar Dergisi*, (59), 2006, s. 39-83.
- Öztek S/ Budak A C/ Tunç Yücel M/ Kale S/ Yeşilova B, *Yeni Konkordato Hukuku*, Adalet Yayınları, 2018.
- Öztürk E, *Medeni Usul Hukukunda İlk İtirazlar*, Yetkin Yayınları, 2014.
- Pekcanitez H/ Erdönmez G, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, Vedat Kitapçılık, 2018.
- Pekcanitez H/ Atalay O/ Özekes M, *Medenî Usul Hukuku*, 14.B., Yetkin Yayınları, 2013.

- Pekcanitez H/ Atalay O/ Sungurtekin Özkan M/ Özekes M, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, 7.B., On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Postacıoğlu İ E, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, 6.B., Sulhi Garan Matbaası, 1975. (Usul).
- Postacıoğlu İ E, *Konkordato Hukuku*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1965.
- Postacıoğlu İ E, “Bizde Ticaret Mahkemeleri Islaha Muhtaç Mıdır?”, *İzmir Barosu Dergisi*, 1947/42, s. 8-15. (Islah).
- Postacıoğlu İ E/ Altay S, *Medenî Usûl Hukuku Dersleri*, 7.B., Vedat Kitapçılık, 2015.
- Sayhan İ, *Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflâs ve İflâsın Ertelenmesi*, Yetkin Yayınları, 2016.
- Sarısözen S, *Konkordato Hukuku*, 5.B., Yetkin Yayınları, 2021.
- Stein/ Jonas/ Schumann, *Kommentar Zur Zivilprozessordnung*, Tübingen 2014.
- Şener O H, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi*, Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Tanrıver S, *Medenî Usûl Hukuku, C. I*, Yetkin Yayınları, 2016.
- Tanrıver S, “İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Temel Problemler ve Çözüm Arayışları, Tartışmalar”, Yasin Çevik and Menekşe Örmek (Ed.), *MİHBİR 13. Antalya Toplantısı, 9-10 Ekim 2015 Antalya*, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2017, s. 281-295.
- Tanrıver S, “Hukuk Yargısı Bağlamında Etkin Hukukî Korunmanın Sağlanması İçin Alınması Gereken Önlemler Üzerine Bazı Düşünceler”, *Makalelerim III*, Yetkin Yayınları, 2016, s. 89-116. (Etkin Hukukî Korunma).
- Tanrıver S, “Tâbii Hâkim İlkesi ve Medenî Yargı”, *TBB D*, (104), 2013, s. 11-35. (Tâbii Hâkim).
- Tanrıver S, “Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmeleri ve Tahkim”, Suna Subaşı (Ed.), *Makalelerim I*, Asil Yayın Dağıtım, 2005, s. 125-150.
- Tanrıver S, “Hukuk Yargısının Temel Sorunları ve Bu Bağlamda Alınması Gereken Temel Önlemler”, *Türkiye Barolar Birliği ‘Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Stratejisi’ Belgesi Gölgesinde Yargı Reformu Sempozyumu, 18-20 Haziran 2008*, Ankara, s.201-231.
- Taşpınar Ayvaz S, “Medeni Yargı İlk Derece Mahkemeleri Bakımından Yargı Örgütü Hukukundaki Gelişmeler”, *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, (3-7 Ocak 2006)*, s.221-236.
- Toraman B, *İcra ve İflâs Kanunu ’na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflâsın Ertelenmesi Talebi*, Yetkin Yayınları, 2007.

- Üstündağ S, *Medenî Yargılama Hukuku, C. I-II*, 7.B., Filiz Kitabevi, 2000. (Usul).
- Üstündağ S, *İflâs Hukuku (İflâs, Konkordato, İptal Davaları)*, 7.B., Sena Ofset Ambalaj Matbaa, 2007. (İflâs).
- Yılmaz D, “İdari Yargıda ‘Görev’, ‘İş Bölümü’, ‘İş Dağılımı’ Paradoksu”, *GÜHFD*, 17 (4), 2013, s. 257-270.
- Yılmaz E, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, 2.B., Yetkin Yayınları, 2013.
- Zeiss W/ Schreiber K, *Zivilprozessrecht*, Tübingen 2014.